

TELEGRAFUL ROMAN.

Apare Marția, Joia și Sâmbăta.

ABONAMENTUL

Pentru Sibiu pe an 14 C., 6 luni 7 C., 3 luni 3 C. 50 fl.
Pentru monarhie pe an 16 C., 6 luni 8 C., 3 luni 4 C.
Pentru străinătate pe an 24 C., 6 luni 12 C., 3 luni 6 C.

Abonamentele și inserțiunile

să se adreseze Administrației tipografiei arhid., Sibiu, str. Măcelarilor 45.

Correspondențele

să se adreseze Redacției „Telegrafului Român”, str. Măcelarilor Nr. 45.
Scrisori nefrancate se refuză. Articoli nepublicați nu se înapoiază.

INSERȚIUNILE:

Pentru odată 14 fl., — de douăori 24 fl., — de trei ori 30 fl.
rândul cu litere garmond.

Nr. 14561 Prez.

IOAN,

din îndurarea lui Dumnezeu arhiepiscop al bisericii ortodoxe române din Transilvania și mitropolit al Românilor greco-orientali din Ungaria și Transilvania.

Iubitului cler și popor din arhiepiscopia noastră transilvană, dar și îndurare dela Dumnezeu Tatăl și Domnul nostru Iisus Cristos.

Știind eu, că la aceste sfinte sărbători de bucurie ale nașterii Domnului vă întruniți cu toții în casa lui Dumnezeu, iubiților mei fii sufletești, am venit și eu, cu sufletul meu, între voi, nu numai ca să mă bucur și eu împreună cu voi, precum se bucură, la asemenea sărbători mari, oricare părinte cu fiii săi, dar și pentru a vă întreține și astădată câteva momente, în cugetări evlavioase, despre nașterea Domnului nostru Iisus Cristos.

Pentru a înțelege cât mai bine taina și însemnătatea cea mare a nașterii Domnului, aflu de lipsă a vă aminti iubiților, că atunci când prea bunul Dumnezeu din nemărginita sa iubire a făcut lumea aceasta, cu toată frumusețea și cu toate bunurile ei, când a făcut ceriul, soarele, luna și miliardele de stele, cu toată strălucirea lor, când a făcut pământul, cu câmpiile și cu șesurile cele întinse și mănoase, cu văile cele încântătoare, cu munții cei înalți, cari ascund în sinul lor atâtă bogății de metale, aur, argint și alte asemenea, nu a făcut toate acestea fără nici un scop și folos; ci desigur, pentru ca să le și stăpânească și să le și folosească cineva, iar acel *cineva* este omul făcut de Dumnezeu după chipul și asemănarea sa, cea mai aleasă dintre toate ființele pământului, ca să și devie bine și ferice, stăpânind toate, precum însuși Dumnezeu zise la facere: *«creșteți și vă înmulțiți și stăpâniți pământul»*.

Durere însă, că acea stăpânire, și acea stare fericită nu a ținut mult, căci în urma întunecării minții prin păcat, omul cel dintâi, ca și următorii lui, întru atâtă s'au înstrăinat de Dumnezeu, părințele lor, și prin aceasta și de binele și fericea cea dintâi, încât ei nu mai cunoșteau pe Dumnezeu, făcătorul lor, nu și mai cunoșteau chemarea lor, și nici nu se mai închinau adevăratului Dumnezeu, ci la soare, lună și stele, la idoli și chipuri cioplite, și la alte făpturi neînsuflețite, până când ajunseră cele mai aefericite ființe din lume.

Prea bunul Dumnezeu nu și-a uitat însă de oameni, nici în acel resping dureros de înstrăinare, ci, din când în când, a trimis în lume proci și vestitori, făcând semne și minuni, pentru reînțoararea lor la cunoștința adevăratului Dumnezeu și prin aceasta la binele și fericea cea dintâi; iar când a sosit plinirea vremii, atunci a trimis Dumnezeu în lume, chiar și pe unul născut Fiul său, Domnul nostru Iisus Cristos, să nvețe pre oameni cunoștința adevăratului Dumnezeu; să-i mântue de oânda păcatului; să renoiască vechea și sfântă legătură a dragostei dintre Dumnezeu și oameni, și așa să le des-

chidă acestora iarăși calea la fericea cea dintâi.

Iată dar, iubiților, în puține cuvinte, taina și însemnătatea cea mare a nașterii și a venirii Domnului din ceriu pe pământ; iată de ce s'au bucurat de nașterea Domnului, nu numai oamenii pre pământ, dar și îngerii în ceriu, cântând: *«mărire întru cei de sus lui Dumnezeu și pe pământ pace și între oameni bunăvoință»*. Iată pentru ce nașterea Domnului a zis îngerul cătră păstorii din jurul Vifleemului: *«iată vestesc vouă bucurie mare că s'a născut vouă astăzi mântuitoriu, carele este Cristos Domnul»*. Iată pentru ce au alergat și filosofii dela răsărit, conduși de steaua cea neobicinuită la închinăciunea Domnului. Iată de ce ne-am întrunit și noi acum, în număr așa mare, în sfânta biserică, să mulțămim lui Dumnezeu pentru toate câte a făcut nouă, și să sărbăm și noi, împreună cu ceilalți creștini de pe fața pământului, amintirea minunii cei mari a nașterii Domnului.

Ce învățături mari și folositoare acestea, și cum ne spun ele, că prea bunul Dumnezeu a făcut toate cele de lipsă, la binele și fericea noastră; că pentru binele din această lume a făcut pământul, cu toate bunurile lui, iar pentru fericea din cealaltă lume a făcut ceriul cu toată strălucirea lui.

Deși, precum zisei, prea bunul Dumnezeu, din nemărginita sa iubire, a făcut toate pentru noi oamenii, pentru binele și fericea noastră, căci El n'a avut lipsă de acelea, deoarece și fără de lume, și fără de oameni, tot atât de sfânt eră: totuși noi oamenii numai în acel caz vom putea ajunge binele și fericea, după care însetăm, dacă ne vom feri de păcate, cari ne-ar întuneca mintea, și ne-ar înstrăina de Dumnezeu, adică, dacă vom ține cu toată tăria la legea Domnului, și vom iubi pre Dumnezeu, ca să ne iubească și El pe noi, dacă vom iubi și pe de aproape, ca și el să ne iubească pe noi, și vom arăta și dovedi acea iubire și prin fapte bune, după cuvintele Sfintei Evanghelii: *«precum voți să vă faciți vouă oamenii, faceți și voi lor așașiderea»*, și peste acestea, dacă vom mai conlucra și noi, din toate puterile, la ajungerea binelui și a fericii noastre.

Pentru a ști lucră bine și înțelepțește la binele și fericea noastră, este neapărat de lipsă, iubiților, a ne întări tot mai mult în sfânta credință în Dumnezeu, și tot pe temeiul acelei sfinte credințe, a ne lumina tot mai mult, cu învățăturile cerute de duhul vremii de acum. Căci în ce măsură ne vom lumina, vom ști și lucră mai cu folos, la binele și fericea noastră, după cari alergăm în toate zilele vieții noastre.

Știut este, iubiților, că precum nimeni dintre noi nu voește a rămâne în apoiia altuia, în vază, în bunăstare, în bine și fericea, tot asemenea adevărit este, că orice bine și fericea, de regulă, numai prin tot mai multă învățătură și lumină se poate ajunge. De unde urmează, că dacă dorim și noi a nu mai rămâne în apoiia altora; dacă dorim a ajunge tot mai bine și mai ferice; dacă voim a ajunge la acea vază, bunăstare și cinstea de

care se bucură ceilalți compatrioți ai noștri: atunci trebuie să ne silim și noi, cum fac și ei, tot la mai multă învățătură și lumină. Căci să-mi credeți, că până când nu vom urma așa, nu vom putea ajunge soarta mai bună; ci din contră, soarta noastră va fi tot mai rea și mai grea, ca și a tuturor oamenilor fără de învățătură.

Pentru a vă încredința despre acestea, ajunge să priviți și numai în jurul vostru, pentru ca să aflați, că oamenii cei cu bunăstare, cei cu vază și cinste, cei mulțamiți cu soarta lor, cei ce pot face bine, ajutând și bisericile și școalele, apoi pe săraci și lipsiți, de regulă sunt aceia, cari au mai multă lumină și învățătură adevărată; iar cei în stare mai slabă, mai lipsiți și sărăciți, și mai nemulțamiți cu soarta lor, de regulă sunt aceia, cari n'au lumină și învățatura cerută de duhul vremii, în care trăim.

Deci, după ce și înși-vă vedeți, cum s'au schimbat timpurile și împrejurările, cum se sporesc trebuințele oamenilor, și cum între asemenea împrejurări, numai prin tot mai multă învățătură ne mai putem ajuta și susține, și după ce și înși-vă vedeți, cum decad cei fără de învățătură, nu aflu cuvinte prin cari să vă sfătuesc părintește, și astădată, să vă siliți din toate puterile, tot la mai multă învățătură, mai ales cu tinerii voștri, cari, după voia lui Dumnezeu vor trăi și după 60 și 70 de ani, când alte timpuri vor fi. Luminarea și învățatura tineretului se ajunge prin școale, iar a oamenilor mai în vârstă, prin cât mai regulata cercetare a bisericeii, în ale cărei slujbe dumnezeiești se cuprind cele mai bogate învățături, precum și prin cetirea de cărți bune și folositoare.

Pe lângă acestea, vă mai sfătuesc, iubiților, să vă siliți la lucrurile voastre; să cruțați câștigul vostru din zile bune și pentru zile grele. Să nu vă cheltuiți agonisita voastră pe lucruri ne-creștine, fără de cari puteți fi, cum e și luxul, să nu râvniți la port și îmbrăcăminte străină, care e și mai scumpă și mai nepotrivită cu datinile noastre, ci să țineți mai cu drag la portul și la îmbrăcăminte dela fericiții voștri părinți, care e și mai ieftină, și mai trainică, dar și mai potrivită cu datinile noastre.

Ajutați-vă unii pre alții în lipsele și năcazurile voastre, cei mai bogați pe cei mai săraci, precum făceau aceasta și fericiții noștri părinți; și apoi toți împreună ajutați bisericile și școalele noastre, cum fac aceasta și ceilalți compatrioți ai noștri, țineți cu toată tăria la sfânta credință în Dumnezeu, și arătați aceasta și prin regulata cercetare a bisericeii; cei mai bătrâni îndemnați și pe cei mai tineri la aceasta, spunându-le, că biserica a fost în tot trecutul nostru, precum este și acum, și precum va fi și în viitoriu, mântuirea și cel mai puternic scut și adăpost al neamului nostru.

Aveți pace, dragoste și bunăînțelegere, nu numai în casele și în familiile voastre, dar și între voi, și ceilalți oameni, fără deosebire de limbă și credință, căci și pentru asemenea pace și dragoste a venit și Domnul nostru Iisus Cristos din ceriu pe pământ,

precum și pentru că numai acea pace și dragoste ne poate bucura de Nașterea Domnului, precum și în celelalte zile ale vieții noastre.

Pe lângă cari mai poftindu-vă, ca aceste sfinte sărbători și cele apropiate ale anului nou și ale botezului Domnului să le petreceți în pace, sănătate, mulțămire și îndestulare și să le ajungeți la mulți ani fericiți: cu binecuvântare arhierescă am rămas,

În Sibiu, la sărbătorile nașterii Domnului din 1912

al vostru tuturor

de tot binele voitoriu:

Ioan Mețianu m. p.,
arhiepiscop și mitropolit.

Nașterea Domnului.

Lumini aprinse în sfintele biserici, sunet sărbătorește, melancolic și atrăgător de clopote, oameni și copii grăbiți în zorile zilei spre sfânta biserică, iar în ușile altarelor preoți eucernici, îmbrăcați în ornate sclipicioase, vestind credincioșilor bucurie mare: *Nașterea Mântuitorului lumii!*

Acesta e tabloul sfintelor sărbători ale Crăciunului, pretutindenea printre Români. Ne apare de nou în imagine, mic, în scutece învâlit, născut în iesle dobitocească, în Vitileemul Iudeii, Acela, care la plinirea vremii a fost trimis în lume de Tatăl cel din ceriuri, pentru ca să facă regenerarea omenimei, sădind în sufletele oamenilor alte principii și alte învățături, deosebite de acelea cu cari erau indeletniciți, sădind *pacea și iubirea* între oameni!

A fost mare evenimentul venirii fiului lui Dumnezeu în lume, și mare e și sărbătoreala pe care a introdus-o biserica creștină întru aducerea aminte a acestui eveniment, atât de frumos cântat în sfânta biserică, unde ni se spune, că: „Ceriul și pământul s'a unit astăzi, născându-se Cristos. Astăzi Dumnezeu pe pământ a venit și omul la ceru s'a suit. Astăzi este văzut ca trup pentru om, cel din fire nevăzut. De aceea și noi laudându-l să-i strigăm: *Mărire întru cei de sus lui Dumnezeu, și pe pământ pace!*”...

Da, pace! *Pace pe pământ și între oameni bunăvoință!*... Sunt aproape două mii de ani decând se propoveduesc printre oameni, de urmașii lui Cristos, aceste sublime cuvinte, rostite întâi de îngerii cari au vestit lumii nașterea lui Cristos, dar oamenii nici astăzi nu le înțeleg și nu se închină lor, pentru că nici pace, nici bunăvoință între oameni nu ne prea este dat a vedea. Mai ales de *pace* stăm poate astăzi mai departe decât oricând altădată.

Ori încâtro ne aruncăm privirile, nu vedem astăzi decât temere, îngrijire, nesigurantă, pentru că nime nu poate să știe, dacă nu va aduce z'ua de mâne vre-o surprindere dureroasă și neașteptată.

În nemijlocita noastră apropiere a amuțit deocamdată șgomotul pro-

de gloanțele puștilor și de ghiulelele tunurilor, în urma armistițiului legat între statele beligerante, dar pacea finală încă nu e legată, și nu se poate ști, dacă nu tocmai pe aceste sfinte sărbători ale Nașterii Domnului, pe sărbătorile păcii, se vor rupe pertractările și se va decreta continuarea războiului, precum nu se poate ști nici aceea, dacă de astădată va mai putea rămâne războiul localizat, numai în Balcani, ori focul va trece și în alte părți și războiul se va preface într'un groaznic și catastrofal războiu european.

Și când lumea e îngrijată de ziua de mâine, nu se poate vorbi de pace.

E fatal, că în curs de două mii de ani omenimea nu a putut face nimica pentru asigurarea păcii, probabil pentru că pacea e condiționată dela iubirea între oameni, care formează temelia păcii. Dar nu este iubire între oameni, și deci nu este pace, pentru că oamenii nu știu să-și aducă interesele lor în consonanță cu interesele altora; ascultă în biserică, și înțeleg sublimile învățături ale lui Cristos despre iubirea deaproapelui, dar le pretind numai dela alții, ei nu le urmează și nu se închină lor. Solia ingerilor despre pacea de pe pământ și despre bunavoire dintre oameni o parte a lumii de astăzi apoi se pare că nici nu o mai aude, pentru că e prea mare șomolul produs de frământările și de luptele pe cari le poartă oamenii între olaltă. Iar cei ce luptă, nu se gândesc la pace, decât numai pen- a se reculege, ca apoi se poată începe lupta de nou, cu puteri reînnoite.

Solia din cereuri însă ne-a venit despre o pace eternă, netulburată de caprițiile oamenilor ori ale vremilor. Despre o pace, care numai atunci se va putea sălășui între oameni, când iubirea creștinească va prinde rădăcini tari în inimile lor, și când interesele particulare vor fi subordonate intereselor obștești din partea tuturor.

Să ne rugăm deci în aceste zile de mare sărbătoare, în aceste zile ale păcii, pentru pacea atât de necesară între popoare, care poate fi inaugurată astfel, că neamurile își respectează și stimează reciproc drepturile, obiceiurile, datinile, așezămintele, limba și legea, apoi pentru pacea dintre oameni, prin însușirea iubirii deaproapelui, una din cardinalele învățături ale Aceluia, a cărui naștere o serbăm, și pentru pacea din internul nostru, de unde avem să isgonim toată ura, toată dușmănia, toată pizma și reutatea, toate însușirile cari ne împedecă să

ne apropiem cu dragoste și cu gând curat de semenii nostri.

Intrigile și pornirile dușmănoase să încete deci și pacea și bunăvoința să se sălășuiască în inimile tuturor, așa cum ne învăță sfânta biserică și cum a învățat întemeietorul bisericii creștine, celce a venit în lume ca să aducă omenimei pacea și bunăvoința, spre a înțări și consolida societatea omenescă, făcându-o nebiruită de porțile eadului.

Pace și bunăvoință între toți Români, mai ales astăzi, în aceste zile grele, — asta e dorința, pe care trebuie să o avem toți în preajma sărbătorii Nașterii Domnului, care înșasi e sărbătoarea păcii și a iubirei între oameni!

Din parlament. Ședința de Marti a dietei ungare a fost foarte scurtă. După deschiderea ei, făcută prin președintele, contele Tisza István, ministrul-președinte Lukács a prezentat proiectul de lege despre reformele electorale, iar ministrul de comerț Beöthy a prezentat spre înțelegere în lege contractul legat cu societatea maritimă „Adria”, — apoi președintele a închis ședința, enunțând, că proxima ședința a dietei se va ține în 20 Ianuarie n. Vorbirea cu care domnul ministru-președinte a depus pe biroul dietei proiectul de lege despre reformele electorale încă a fost foarte scurtă. Domnul prim-ministru a spus numai următoarele: „Onorată casă! Am onoarea a prezenta un proiect de lege, cu anexele alăturate, despre alegerea deputaților dietei. Rog onorata dietă, ca după ce proiectul de lege e tipărit, se binevoiască a dispune, ca se fie împărțit, și pentru pregătirea necesară a dezbaterilor asupra proiectului se fie predat unei comisii speciale, compusă din 40 membri... Președintele a enunțat apoi, că alegerea comisiei va fi pusă la timpul sau la ordinea zilei. Se spune, că ministrul-președinte a renunțat dela pronunțarea unei vorbiri mai lungi din motivul, că l-a supărat mult demisionarea ministrului de justiție Székely, pe tema legii electorale, precum și nemulțămirea, care a început a se arăta printre deputații partidului guvernamental, tot din pricina legii electorale. Pe ministrul de justiție, Dr. Székely Ferencz, domnul ministru-președinte a căutat să-l capaciteze și să-l înduplece să nu-și dea încă demisia, barem până la 15 Ianuarie, punându-i în vedere mai multe modificări, pe cari le va introduce guvernul în proiectul de lege despre reformele electorale, dar ministrul Székely a rămas pe lângă demisionare, spunând șefului său, că nu stă în consonanță cu conștiința sa o lege electorală compusă în felul cum e a domnului Lukács. Mai mulți deputați din partidul guvernamental e vorba apoi că vor eși din legăturile ce le au cu acest partid, pentru a avea mână liberă întru combaterea nenorocitului proiect de lege. Ușor se poate deci întâmpla, ca nici din proiectul acesta de lege să nu se aleagă nimica, cum nu s'a ales nici din proiectul de lege al contelui Andrássy, în multe privințe mai bun decât al actualului guvern. Și poate că ar fi mai bine așa. Decât o lege nouă dar rea electorală, mai bine cu legea veche și rea electorală, pentru că cel puțin suntem obișnuiți cu ea!

Maghiarii și Români.

Sunt rari, foarte rari, între compatrioții noștri maghiari oamenii, cari văd lucrurile în țara aceasta așa cum ele sunt în realitate, și cari pot să-și croiască o judecată dreaptă în chestia de naționalitate dela noi. Sunt rari, foarte rari, dar totuși există câte unul, care are curajul se spună adevărul pe față. Între aceștia puținii trebuie să numărăm și pe domnul Tokaji László secretarul societății agrare ardelenice, care a scris în numărul de Crăciun al ziarului „Ujság” din Cluj un articol de oarecare interes pentru noi. A fost adevărat întrebat scriitorul articolului din partea redacțiunii ziarului numit, dacă crede, că e periclitată moșia maghiară din Ardeal din partea Românilor, cari cumpără mereu pământuri dela Maghiari, iar domnul secretar al societății agrare ardelenice răspunde, că socoteala contelui Bethlen, despre trecerea pământurilor maghiare în mâni românești, nu poate se fie esactă, fiindcă ea e o socoteală numai unilaterală, din care a fost eliminată cu totul chestia, că dela Români cât pământ a trecut în mâni maghiare? Iar fără a se cunoaște și aceste date, bilanțul nu poate se fie esact.

Societatea agrară ardelenă adună însă tocmai acum datele autentice referitoare la schimbările făcute în mica și marea proprietate din Ardeal, și atunci se va vedea, din rezultatul final, care e situația în Ardeal: trec ori nu trec moșiile maghiare în mâni românești?

Înainte de a-și spune însă părerea în chestia cu trecerea moșiilor maghiare în mâni românești, domnul Tokaji își precizează punctul de vedere în chestia de naționalitate, în chestia română ardelenă, care e următorul:

„... În Ardealul, care secole de-a rândul, stând sub domnia principilor naționali, a fost o mică Ungarie specială, și care astăzi, dela legarea uniunii, e o parte organică nedespărțită a Ungariei, majoritatea covârșitoare, în privința forțelor materiale, militare și intelectuale, o formează și astăzi maghiarimea. Și e chestie numai de 2-3 decenii, ca și în privința numerică tot maghiarimea se aibă majoritatea. Români din Ardeal, pe cari eu cu plăcere îi recunosc a fi de origine latină, și cari au să-și mulțamească majoritatea numerică de astăzi atitudinii noastre liberale și timpurilor războinice, cari ne-au decimat pe noi Maghiarii, neintrerupt, — nu au însușiri, cari să-i facă să se poată ri-

dica deasupra altor națiuni, deci, deasupra Maghiarilor. În privința diligenței, capacității de muncă, trezviei, moralității familiare, forței fizice, etc. maghiarimea stă deasupra Românilor. Rassa română are numai două însușiri, în cari, durere, noi nu o întrecem, anume: se mulțamește cu puțin, nu e pretensivă, și știe să fie unită în vederi. Cu privire la prima însușire, cu plăcere văd semne încurajatoare (la Maghiari!) dar în ce privește concordia, cel puțin până nu ne respectăm reciproc poziția de partid, — eu viitorul nu-l văd mai bun decum e. Și eu bunăînțelegere și respectarea părerilor politice, — căci doară nu e hoț și tâlhar fiecare, care are alte părerii politice, sau care vorbește altă limbă (nu cea ungureasă), — o doresc, nu numai între noi, Maghiarii, ci între întreaga populație a țării, fără deosebire de religie și de limbă. Căci doară politician serios, treaz, român, nu poate să-și aibă ca ideal „ocuparea” Ardealului. Las' că în cele din urmă noi, Maghiarii, după număr suntem în mare favor față de români, și las' că o astfel de aspirație e cu totul nerealisabilă, — dar întreb eu, care Român se poate însufleți pentru niște stări de lucruri, cum ar fi acelea prezentate prin faptul, că Ardealul e considerat ca o Macedonie a României?.. Și iarăși, Maghiari serios, treaz, nu se năzuiește, ca să fie asuprită în mod forțat și se fie maghiarizată românimia! Peste aceasta am trecut!. În epoca aceasta a conștiinței naționale și a progresului pe toate terenele, nu mai poate fi despoiat nici un popor de limba sa și nu poate fi nimicit prinucidere nici un popor. Care e deci chemarea Maghiarului și a Românilor? Aceea, de a se conserva și întări fiecare, de a progresa în bunăstare și inteligență, fără a se atinge unul de susceptibilitatea justă a celuilalt. Fără și fiecare, până poate, pământul în mână; cultiva și se dezvoltă și fiecare rassa și limba sa, inteligența, facultatea de a rezista, pentru că acestea sunt pretențiuni juste... Ar mai fi apoi de dorit, ca să se pună capăt vieții separate publice și sociale a românilor și a maghiarilor, pentru că diversitatea limbii nu poate să fie isvorul diversității sentimentelor. Suntem toți cetățeni de stat maghiari, și o conviețuire liniștită și pacinică putem se avem numai atunci, când fără considerare la religie și la limbă stimăm și iubim unii în alții numai pe — omul! Poate se aibă o oarecare îndreptățire de existență reuniunea specială culturală, presa specială, poate chiar și institutele de bani naționaliste, — dar nu înțeleg, de ce nu am putea avea

FOIȘOARĂ.

Grăciunul în Catedrală.

Clopotele Catedralei
Sună plin și maiestos,
Vestind nașterea luminii,
A luminii lui Cristos.

Un Prelat ingenunchiază
La jertfelnicul altar,
Un Arhiepiscop, — de Domnul
Prea iubit octogenar.

Patriarh cu plete albe,
Bunul nos' Mitropolit,
Face o sfântă rugăciune
Pentru neamul lui iubit.

Iar din Ceriuri să desprinde
Corul mândru ingeresc,
Cântând psalmi de preamărire
Pentru Fiul Cel Ceresc.

„O ce veste minunată!
Tot poporul credincios
Repetează viu refrenul:
„Astăzi s'a născut Cristos!”

Și o rază de nădejde
Peste obște și Păstor
Să revarsă la cuvântul:
„Pace Nouă tuturor!”

Sibiu, la Crăciun 1912. E. B.

Amintiri.

Patriarhul Ioachim III despre Români și România.

Mă aflam la Constantinopol, în anul 1884. În una din splendidele sale zile de Maiu, așteptam pre eruditul distins diplomat român, D. Papiniu, p'acel timp prim-secretar și chargé d'affaires al legățiunii române, care avea să vină la orele două, spre a mă conduce la cea mai interesantă preumblare posibilă: ocoul zidurilor vechei Byzante.

Acum erau numai zece ore a. m. O idee îmi vine. O scurtă esitare și mă și hotărâsc a folosi timpul liber cercetând Patriarhia grecească.

Din Pera ușor mă cobor la Cornul de Aur.

Fața apei pare o mare de raze, în care se scaldă nenumerate caice, bărci de toate colorile, mănate de lopătari de tot soiul, în cele mai felurite și pitorești costume naționale, dela cele bătătoare la ochi

grecești și albaneze, scipitoare de cusături de aur și argint, până la îmbrăcămintea curzilor, cam pe moda lui moș Adam, pe vremea paradisului.

Chiem un caicgiu, aleargă zecime. Tocmai un curd sălbatic e cel mai îndrăgnet: mă ia pe sus și m'aruncă în barca lui.

N'apuc să mă desmetecesc de barbara cutezanță și deja înnot în soare, sunt la mijlocul Cornului de aur. Câteva minute încă și eată-mă debarcată pe malul opus. Cată să mă serv de mâni în loc de gură, spre a-l face să înțeleagă, că are să mă aștepte. Cu încrederea necultului el așteaptă.

Trec repede murdarul Ghetto ovrlesc și curând sunt în Fanar, la Patriarhia.

Ca monument, palatul nu presintă ceva remarcabil. Lipsă de stil în totul și nici o linie arhitecturală artistică. Lungimi, lățimi, cvadraturi, unghiuri uniforme, monotone, a căror nudă platitudine nu este măcar disimulată prin esteroară ornamentațiune.

Biserica din mijlocul curții însă, veche, cu picturi și săpături, ce mă opresc în lungă esaminare. Uit timpul present, uit locul unde mă aflu, căutând în trecut epoca în care a putut fi zidită.

Deodată, ca din vis, mă deșteaptă pași omenești ce răsună în apropiere pe granițul pavagiului. E un domn în haine civile

și capul gol, care trece curtea, dar se c-prește văzându-mă

Stă un moment pe gânduri, apoi salută, înaintează spre mine și zice frațuzește:

— Poate Doamna dorește să viziteze interiorul bisericii?

— Cu cea mai mare plăcere, de este permis.

Necunoscutul sună un clopoțel lăntuit de zidul bisericii, un cleric să ivește cu cheia în mâni și'n respectuoasă tăcere sfântul locaș e deschis. Precedată de benevolul meu călăuz într'u, la invitațiunea sa.

Ușoară îmi fu astă intrare, dar foarte grea, o mărturisesc, părăsirea acestui adevărat muzeu, încercat cu odoare sfinte de neprețuite valori artistice și materiale.

Toate acele comori ale naturii și minii de muncă omenească sunt daruri cernice, cari în secții trecuți și prezenti n'incetă s'au hărăsit și hărăsesc Patriarhiei din Constantinopole, de tronuri și națiuni. Aproape toate popoarele ortodoxe consideră Patriarhia grecească din Fanar de capul bisericii greco-orientale.

A repeta sapientele deslușiri ce'm fură date de un cicerone rafinat estetician a enumeră și descrie tesaurile văzute și admirate în acea neuitată oră, ar umplea un volum, și aceste rânduri au a lua altă cale, urmărind alt scop. Să venim la el

Eșind din templu, o nouă surprindere

casină comună, baluri comune, viață socială comună?! O patrie avem, la o patrie suntem așezați. Maghiarii și Românii! Se căutăm deci, să ne facem unii altora situația cât se poate mai plăcută. E aceasta o datorință comună. Adevărat, că în privința acesteia în trecut „peccator extra et intra muros“, dar în viitor are să fie altcum... Asta e părerea mea în chestia de naționalitate română, prezentată de o parte a presei ca un fel de mumus; și eu așa cred, că nu stau izolat nici într-o parte cu părerea mea. Când va veni vremea, ca majoritatea serioasă din ambele părți astfel se gândească, atunci chestia de naționalitate are să fie rezolvată. Și eu sper să ajungem aceste zile“.

Ei, cu oameni ca domnul Tokaji te-ai putea înțelege. Ba te-ai putea înțelege bine de tot. Dar câți sunt ca dl Tokaji? Câți gândesc și judecă așa ca domnul Tokaji? Astăzi încă puțini, foarte puțini; dar suntem siguri, că va veni vremea, când cei mulți dintre Maghiari vor gândi și judeca tot astfel, și atunci cu adevărat chestia de naționalitate, chestia română ardeleană, va fi rezolvată, spre mulțămirea generală.

Manifestul comitetului. Era vorba, că comitetul executiv al partidului național român din Ungaria și Transilvania va da un *manifest*, în vederea situației încercate politice în care se află statele europene. Cum însă manifestul a întârziat să apară, lumea a început să devină impacientă și să se întrebe mereu, *ce e cu manifestul?* O întrebare categorică în privința aceasta a adresat comitetului executiv al partidului național român ziarul „Gazeta Transilvaniei“ din Brașov, iar „Românul“ din Arad, organul oficial al comitetului, a răspuns în numărul de Marți următoarele: „Redactarea unui manifest, care să fixeze în agitata situație externă actuală atitudinea solidară a neamului românesc din Ungaria, s'a hotărât — după cum se știe — în Noemvrie, la Arad, cu ocazia ultimei ședințe a comitetului nostru național. Manifestul a și fost redactat și trimis tuturor membrilor comitetului spre semnare. În restimp însă, revirimente neprevăzute au dat în multe privințe caracter nou situațiilor externe și comitetul a găsit, că manifestul nu mai răspunde unor necesități politice atât de palpabile ca înainte, și în consecință, — ascultând de-o imperioasă semnificație a evenimentelor, — a amânat pentru momentul cel mai oportun publicarea manifestului. Comitetul n'a încetat o singură clipă să-și facă datoria de mare răspundere națională, dar natura excepțională a situației noastre politice i-a desenat și-i desenează încă și azi o linie de firească precauție și prevedere“. Luăm act deci, că nu e timpul oportun pentru publicarea manifestului. Și ne exprimăm părerea de bine, că astăzi se pune pond pe „timpul oportun“ și din partea acelora, cari cândva îl combăteau cu multă energie.

Cu delicat-atticism, enigmaticul meu pilot întreabă:

— Nu cumva Doamna ar voi să vadă pe *Sântul Părinte?*

Puteți cugeta care mi fu răspunsul.

Încă două minute și, continuând fantastica aventură, suiu treptele Patriarhiei, în conversație interesantă cu misteriosul cicerone.

Trecem prin două săli de așteptare, și sosind în a treia aluă că este secretariatul. Chiar și zărește în fund, spre stânga, un lung biurou plin de cărți și hârtii. La el șade un eclesiast, încă tânăr, și scrie.

— E primul-secretar, îmi spune neobositul meu conducător. Te rog, Doamnă, dă-mi biletul D-tale de vizită.

Cu biletul meu s'apropie de biurou și schimbă, grecește, câteva cuvinte cu călugărul ce scria.

Mi se face un amabil semn d'apropiere, și mi se cer naționalele, cu indicarea zilei de audiență. La nume și naționalitate adaog titlul de: fostă inspectoară generală a școalelor de fete din București.

Domnul care mă pilota, îmi oferă un fotoliu lângă biurou și pleacă cu biletul meu și cererea de audiență în mâni.

Profit de ocaziune și intru în vorbă cu secretarul Patriarhiei. Deia el află numele și pozițiunea domnului în haine civile și

Discurs festiv

rostit la desvălirea monumentului profesorului Teodor Ceontea, în Arad,

de Augustin Hamsea, Arhimandrit.

Preasfințite Domnule Episcop!

Dlor învățători și mult onorat public!

Stând în fața acestui monument, ridicat de sentimentul de stimă și iubire al elevilor față de fostul lor profesor de odinioară Teodor Ceontea, eu văd în fața mea un monument mult mai puternic decât acesta, văd monumentul, ce și l-a ridicat sieși însuși profesorul Teodor Ceontea în sufletul și inima elevilor săi, în sufletul și inima Dvoastră, dlor învățători! În același timp mi-se înfățișează înaintea ochilor acea frumoasă epocă din viața și dezvoltarea vechii noastre preparandii din Arad din pătrarul din urmă al veacului trecut. Epocă, în care dorul de carte al poporului nostru din eparhia gr-or. română a Aradului s'a potențat în o măsură nevăzută până atunci, prin faptul, că numărul școalelor noastre elementare prin spiritul de jertfă al poporului s'a îndoit, iar vechea noastră preparandie s'a reorganizat și a reintinerit.

În această epocă preparandia noastră și-a dat sieși un plan de studii, prin care să poată corăspunde, atât recerințelor pedagogiei moderne, cât și pretensiunilor culturale înmulțite ale poporului nostru.

În acest plan de studii ideea fundamentală a fost, ca elevii să-și poată însuși materialul trebuincios de cunoștințe și mai presus de aceasta să se crească în un profund sentiment religios și în alipire nestrămutată de sfânta noastră biserică și dumnezeieștile ei instituțiuni. Creștere, care să corăspundă programului de viață al neamului românesc rămas din bătrâni, — de a ne asigura existența și tăria în dezvoltarea noastră ulterioară, — trăind și lucrând în conformitate cu doctrina evangheliei Domnului și a sfintei noastre biserici strămoșești. Spre scopul acesta numărul profesorilor s'a îndoit, învățându-se catedrele cu puteri didactice corăspunzătoare, ear cele două cursuri, cari esistaseră până la 1876, s'au ridicat mai întâi la trei, ear după aceea la patru. Și pentru ca să poată preparandia crește conținutul de învățatori în conformitate cu pretensiunile culturale înmulțite ale poporului din eparhie, s'a instituit un curs pregătitor, în care se primeau elevi talentați din popor, absolvenți ai școalelor noastre

cu capul gol. Era măestrul de ceremonii și marele introducător al Patriarhatului.

Importantul personaj nu întârzie a reveni. Aduce o veste mai surprinzătoare decât toate surprinderile precedente.

— *Sanctitatea Sa* nu vă poate primi mâne, căci astăzi, la douăsprezece ore, așteaptă pe Principele Nichita de Montenegro, și deja este hotărât, că această vizită va fi reînnoasă la palatul Beglerbey mâne, ș'acel palat e cam departe d'aci. Acum însă *Sântul Părinte* v'ar vedea bucuros pentru patru minute.

Confusă, speriată de incurcarea situațiune arăt șefului protocolului costumul de călătorie în care mă află și exprim imposibilitatea de a mă prezenta astfel.

— Chestiunea deja e regulată. *Sântul Părinte* e prevenit și vă așteaptă.

Nici esitațiune, nici retragere nu mai putea avea loc. Trebuia să-mi exprim emoțiunea și să urmez pe marele introducător.

Întai un mare salon galben, *style Empire*, ticsit de preoți și călugări de toate gradele și naționalitățile, toți în picioare.

Vine apoi alt salon, asemenea primului, în care grupuri așteaptă pe fotolieri și canapele, mitropoliți și Arhieri, cu întregile lor suite. Toți în mare ornate, odăjdii numai aur și argint, cu mitre pe lungile lor plete albe, iar barbele lor, ca zăpada, cad până la crucile de piatră scumpă,

elementare, cari în acest curs își însușiau cunoștințele trebuincioase spre a putea urma cu succes cursurile preparandiale. Și Dvoastră, dlor învățători, îmi sunteți mărturie, că din acest curs pregătitor au ieșit mulți învățători vrednici în serviciul sfintei noastre biserici și al educațiunii poporului. Tot în această epocă eparhia a înființat mai întâi un alumneu, în care an de an se întrețineau gratuit 50-70 de elevi, ear mai târziu un al doilea alumneu, în care pe lângă o taxă moderată după împrejurările de atunci se întrețineau și vedeau cu cele trebuincioase 50-60 de elevi. Tot în acest timp vechia noastră preparandie, care până la anul 1876 fusese adăpostită într'un local vechiu și necorăspunzător, s'a strămutat mai întâi în edificiul zidit anume spre acest scop pe teritoriul din dreapta sfintei biserici catedrale, ear mai târziu în acest palat seminarial.

În această epocă a funcționat ca profesor omul sărbătorit de Dvoastră, profesorul Teodor Ceontea.

Și dacă Dvoastră ați aflat trebuința a-i perena amintirea prin monumentul ridicat, mă întreb, care este motivul, care v'a îndemnat la aceasta?

Răspunzând la această întrebare sunt sigur, că Dvoastră, dlor învățători, în deplin acord cu mine ați constatat la dânsul în tot decursul funcțiunii sale de profesor următoarele, și anume:

a) o punctualitate neîntrecută în ținerea prelegerilor și peste tot în împlinirea chemării sale;

b) o sârguință și activitate neobosită spre a înlesni elevilor săi înmulțirea cunoștințelor, atât prin prelegerile sale, cât și prin manualele scrise de dânsul; și

c) o îngrijire și iubire adevărat părintească față de elevi.

Sunt frumoase calitățile amintite aici, mai cu seamă, că ele au provenit din un profund sentiment religios, — sentiment, căruia profesorul Ceontea i-a dat expresiune, atât prin faptul, de care mărturisesc zidurile sfintei biserici catedrale, că în tot timpul funcțiunii sale aproape nu a fost serviciu divin, la care dânsul să nu fi participat alături cu elevii săi, cât și în prelegerile sale!

Dvoastră, dlor învățători, ați învățat dela dânsul *geografa*, spre a cunoaște pământul și ceea ce există și viează pe pământ. Ați învățat *fizica*, spre a cunoaște fenomenele și puterile naturii. Și pe cât era de pedant, ca să vă însușiți cât mai multe cunoștințe din aceste obiecte de învățământ, — pe atât a fost de îngrijit și stăruitor, ca în prelegerile

sale de geografie să vă înalte de pe pământ la ceruri, ear în *fizică* dela fenomenele și puterile naturii la *Cel ce a zidit și susține toate*, ca astfel din fragedă vârstă să vă inspirați și deprindeți a vă însuși un mod de gândire și acțiune în conformitate cu voința Ceriului, cu voința lui Dumnezeu, și în același timp cu trebuințele și pretensiunile culturale ale poporului nostru.

Ați învățat dela dânsul mai departe matematică, și pe cât era de îngrijit a vă însuși în mod cât mai esact formulele matematice, pe atât a avut în vedere și a stăruit a pune în lucrare un alt scop mai mare, și anume: a face din prelegerile sale de matematică o *școală a gândirii și a buniei chibzueli*.

Astfel Ceontea s'a străduit a da în prelegerile sale o expresiune cât mai viiă și a vă pune pururea în vedere cei doi factori, dela cari depinde bunăstarea și mulțămirea ce o poate ajunge omul pe pământ, și anume:

a) darul și ajutorul lui Dumnezeu și

b) tendința și stăruința omului de a duce o viață în conformitate cu doctrina evangheliei și a sfintei biserici a Domnului.

În legătură cu cele amintite până aici mă simt dator a mai adăuga încă următoarea împrejurare, și anume, că dacă reuniunea Dvoastră învățătoarească în anii din urmă a luat avântul de a deveni o școală practică pentru chestiunile didactice și metodice și peste tot pentru un mers mai succes al învățământului nostru confesional, o parte și doară nu cea mai mică întru ajungerea acestui scop revine profesorului Teodor Ceontea, președintele de odinioară al reuniunii Dvoastră.

Espunând acestea, după ce Dvoastră ați făcut din ziua de astăzi zi de sărbătoare, și după ce fiecare sărbătoare pe lângă răpausul dela munca zilnică are în prima linie meniștiunea a ne da prilej pentru meditațiune și însuflețire spirituală și pentru învățătură, mă întreb acum, care este învățătura ce o putem lua din sărbătoarea de astăzi?

Spre a putea răspunde la această întrebare dați-mi voie să intrăm pe un moment în viața sufletească a poporului român. Spre scopul acesta amintesc, că veacuri multe au fost închise Românilui porțile școalei. Cu toate că Românil și în aceste timpuri de grea restriște și-a avut o *cultură proprie a sa*, cultură izvoară din doctrina creștinismului, așa precum această doctrină s'a propagat în cele dintâi opt veacuri ale erei creștine, — precum și din ră-

Ioachim III ocupă imediat fotoliu mare și mie mi indică pe cel mic. Fără preambul începe românește:

— Patria D-tale este și locul nașterii mele. Am venit pe lume în Moldova, la mănăstirea Galata, lângă Iași. Egenul acela mănăstiri era frate cu părintele meu care, îndată ce se însură, merse cu mama să cerceze pe fratele ce l'avea în Moldova. Imprejurări prea lung de povestit reținură pe părinții mei mai bine de trei ani la Galata. În acel timp m'am născut. La reînnoșarea lor în Grecia eram prea mic pentru a face, fără pericol, cu părinții mei, lungă și penibila călătorie; deci am ramas la unchiul meu. La Galata și Iași am învățat a vorbi, a ceti și a scrie românește. Numai după ce am împlinit doisprezece ani m'a trimis unchiul la Atena, la școli mai înalte.

Așezat mai târziu în seminarul grecesc din Viena, am aflat acolo conșcolari români din Bucovina, Transilvania și Ungaria, mi-se pare că și unul din București.

Mulți dintre ei mi-au fost prietini și toți buni camerazi. Îi apreciam și iubeam tare, căci erau foarte pricepuți la minte, neobosiți la învățătură, sinceri și deschiși la inimă. Ani mulți am vorbit cu dânsii românește și am cetit împreună gazetele lor din București, Brașov și Pesta. În Viena dela ei am auzit de renumele D-tale, ca reformatoare a învățământului de fete. De departe am admirat curagiul și activitatea

atârinate de groase lanțuri de aur ce aproape le acoper pieptul.

Acum un al treilea salon, mai spațios, mai mareț mobilat, însă desert.

Intrând în el pe ușa dela mijloc, văd c'o altă ușă să deschide, la stânga. În ea apare, înaintând, un călugăr, ce mi pare a fi mitropoliful Transilvaniei, *Miron Romanul*. Așa nalt, așa brun la păr și barbă, așa mlădios la mișcări, elegant la mers, blăjin, prietinos la față. Noi înaintam d'a lungul sălei, el d'a curmezisul.

Pe la mijloc ne întâlnim.

— Bine ai venit, Doamnă.

Zise curat românește, aceste cuvinte sună la auzul meu.

Îmi pare totul vis, remă uimită.

— E *Sântul Părinte*, îmi suflă încet marile introducător, observându-mi confusiunea.

Instantaneu mă reculeg și îndrept greșeala prin o reverență adâncă, cum numai la Tuillerii, Împărătesei Eugenia a Franciei, făcusem.

Patriarhul îndreaptă pașii sei spre o ușă opusă celei prin care venise și-mi face semn de a-l urma.

Intrăm într'un cabinet micuț, asemenea unui confesional catolic, totuși mai încăpător și foarte înalt. Păreți, un mare fotoliu, tron bizantin, alt fotoliu mic, două scaune și o masă, toate de lemn abanos negru, lucitor.

mășițele vechii culturi romane, păstrată cu multă îngrijire de poporul nostru, prin proverbe, tradițiuni și datinele noastre religioase și naționale.

Această cultură poporul nostru și-a păstrat-o cu tenacitate, și după ce i-s-au deschis porțile școlii, și-o păstrează până în ziua de astăzi, privind într'ansa factorul, care în trecut sub îngrijirea bisericii i-a salvat individualitatea sa națională, ear astăzi, și de astăzi înainte, are mențiunea a-ne ajută și înlesni dezvoltarea noastră ulterioară. Sub influența acestei culturi, Românul face deosebire între „*învățătură* și între „*mintă*“. Sub *învățătură* înțelege Românul mulțimea și bogăția cunoștințelor, sau ceea ce numim *cultură materială*, ear sub „*mintă*“ înțelege capacitatea de a pune în aplicare în mod nimerit cunoștințele ce posedem în modul nostru de gândire și acțiune, sau ceea ce numai *cultură formală*. Și în ceea ce privește cultura formală mai are Românul după trecutul și tradițiunile rămase din bătrâni o îndreptățită pretenziune. Românul ține de om cuminte numai pe omul, din ale cărui fapte se poate convinge, că „*poartă pe Dumnezeu în inima sa*“. În acest sens a esclamat odinioară bătrânul Tichindeal din zidurile vechii noastre preparandii memorabilele cuvinte: „*mintă, mintă, slăvită nație românească*“, semnalând prin aceasta *idealul* vechiului nostru institut cultural. Acesta este și *idealul* școlilor noastre elementare confesionale, idealul, care se reasumă în faptul, ca prin cunoștințele ce predăm în aceste școli să dăm generațiilor viitoare „*mintea*“ pe care Românul își bazează existența și dezvoltarea sa ulterioară.

În fața acestui ideal ni se impune acum întrebarea, că între grelele împrejurări ale vieții de astăzi, când sfânta noastră biserică luptă cu multe curente contrare, — putea-veți D-Voastră, dlor învățători, și noi toți, cari suntem în serviciul dezvoltării culturale a poporului nostru, să satisfacem în deplină măsură acestei probleme a vieții și activității noastre? Răspunsul la această întrebare este numai unul, care se relevă prin fapt, că Dumnezeu a voit, ca popoarele vii, popoarele de viață, să aibă totdeauna oameni la înălțimea chemării, cari să poată realiza idealele pentru cari trăesc. Și Dvoastră, dlor învățători, încă din timpul când erați elevi în preparandie, ați auzit adesea în esortări și prelegeri, că învățătorul nostru confesional nu este nici „*năimit*“, nici „*mercenar*“, ci este un

om chemat a împlini o *misiune culturală în mijlocul poporului*. Și s'a putut întâmpla, că atunci, când vă găseați în fragedă vârstă să nu fi înțeles pe deplin, și să nu fi pătruns în taina mare a acestui adevăr. Sunt sigur însă, că din momentul în care ați ținut cea dintâi prelegere, v'ați convins despre aceasta, precum și despre faptul, că cea mai grea problemă a învățătorului nostru confesional este: *a alimenta, și a se întări în conștiința misiunii sale culturale*. Mijloacele pentru atingerea acestui scop, cari de sigur le-ați esperiat Dvoastră în practica învățământului și educațiunii poporului, sunt și pot să fie multe. Din aceste multe dați-mi voie să amintesc aici următoarele trei momente, și anume:

a) Precum creștinul zilnic își face rugăciunile sale către Dumnezeu, spre a lua duh sfânt, duhul înțelepciunii, prin care să poată lupta cu succes contra greutăților vieții: tocmai așa învățătorul nostru confesional, pe lângă sfintele rugăciuni, ce le săvârșește zilnic, are pururea în vedere *sublima misiune*, încredințată dânsului de sfânta noastră biserică și de neam, precum și greutatea răspunderii față de prezent și viitor, cu scopul, ca zilnic să se *întărească în conștiința sublimii sale misiuni*.

b) Se bucură plugarul, când Dumnezeu îi răsplătește munca de un an cu bogate roduri. Această bucurie a plugarului de cele mai multe ori însă este de scurtă durată. Învățătorului după truda și munca sa conștie îi este dat să aibă roduri de o bucurie statornică și de îndelungă durată, de o bucurie, care să poarte în sine timbrul vecinicii, iar această bucurie, provenită din conștiința binelui prestat în cadrul misiunii noastre culturale, este cea mai mare bogăție, ce o poate ajunge omul în această lume.

c) Starea și soarta individului în această lume este în strânsă legătură cu starea și soarta, și mai cu seamă cu stadiul și mersul spre dezvoltare al poporului, din care face parte. Și astfel starea și soarta, și peste tot starea învățătorului nostru confesional, precum și starea și viitorul școlilor noastre confesionale, se va înbuși în aceea măsură, în care învățătorul nostru va satisface *sublimei sale misiuni* lucrând la dezvoltarea și înaintarea poporului. Adaug apoi aici, ceea ce constată istoria, că adevărata valoare a vieții și activității oamenilor se măsoară numai după măsura în care au stăruit și au putut realiza binele în serviciul vieții publice, în cadrul mi-

siunii împlinite, ear învățătorul nostru are cel mai frumos teren în această direcțiune.

Cugetând la cele amintite aici, și la tot ceea ce stă în legătură cu misiunea noastră culturală, și lucrând cu tot sufletul și cu toată inima în deplina conștiință a acestei misiuni, — îndreptățită speranță avem, că starea și soarta învățătorului nostru, starea și soarta școlilor noastre, starea și soarta iubitului nostru popor, an de an se va îmbunătăți, — biserică noastră se va ridica și întări, ca să poată satisface tuturor pretenșiunile culturale ale poporului și ale iubitei noastre patrii.

Aceasta este învățătura ce o putem lua din sărbătoarea de astăzi, învățătură, care sunt sigur, dlor învățători, ne vom strădui a-i da nimerită expresiune prin viața și activitatea noastră ulterioară, în agrul cel sfânt al educațiunii iubitului nostru popor.

Și fiindcă la toate străduințele noastre bune, în prima linie avem trebuință de darul și ajutorul lui Dumnezeu, implor și din acest loc darul și binecuvântarea Cerului asupra Dvoastră, dlor învățători, asupra școlilor noastre confesionale, asupra iubitului nostru popor și asupra iubitei noastre patrii.

Impresii dela o sfințire de biserică.

După ce trece prin strămoșia Orlei, Streiul cu apa limpede ca lacrima și rece ca apa izvorului din creierul unui munte, obosit pare că de fuga nebunatică de până aci, își mai domolește cursul și scăpat de strămtori își imprăștie undele în marea largă care i-se deschide dela Orlea până în șesul Murășului cu apa lină.

Pe creștetul pleșuv al Orlei, care cu poalele sale să întinde până în râu, și-l face să fiarbă în clocoț, și azi se mai pot vedea urmele negrite de vreme ale unei cetăți de pe timpul uriașilor, a cărei poveste se mai susține și se crede și azi de locuitorii aceluiaș ținut.

Meșterul uriaș n'a putut să-și termine cetatea, căci o dragoste nefericită cu zina munților l-a făcut să-și îngroape comoara imensă de galbeni tocmai în vâltoarea Streiului dela poalele Orlei, iar el să rătăcească fără popas prin deșerturi neumblate, unde nici pasărea nu poate străbate, până când moartea i a curmat suferințele.

Primul sat pe care Streiul, după vâltoarea cea cu comoara uriașului, în mersul său mai potolit îl atinge și-l despică în două, este Bretea, un sat cu o populație de abia 350 de suflete.

Situate pe ambele maluri ale Streiului, cele două Breți nici politicește nici bisericicește nu formează un corp, ci atât Bretea maghiară de pe malul stâng, cât și cea română de pe malul drept al râului care le desparte, sunt comune de sine stătătoare, cu gospodăria lor politică și bisericicească deosebită.

Printre căsuțele mărunte de piatră sau cărămidă, cu coperișul de țiglă și numai

rareori de paie sau stuh, ale acestor sătulețe, de departe își răsar înainte castele și curți domnești, cari de pe locurile mai înălțate pe cari se află, stăpănesc tot ținutul. Ele sunt averea acelor proprietari mari de lege și neam străin, în a căror brează lucrând din zorile dimineții până în seară, își fărâșă puterile populația românească, cu foarte puține excepțiuni.

În mijlocul satului la o încrucișare de ulițe se înalță fudulă cu turnul nalt și acoperit cu tinichea biserica reformată, despre care se susține, nu știu cu sau fără temei, că ar fi fost cândva românească, iar în imediata ei apropiere se află o clădire imposantă cu ferestri largi, cu sale încăpătoare. Aceasta este școala de stat, la a cărei zidire au contribuit mai mult ca cei cari o ceruseră, Românii noștri cu banul și cu munca lor nerăsplătită. Astăzi propune carte curat uigurească în această școală un învățător eșit din institutul pedagogic din Blaj, cu numele *Fazekas Endre*.

Abătându-te prin acest sat în Dumineci sau sărbători, în porți și în răscruci de ulițe vei vedea atât la bărbați cât și la femei un port românesc împesitrit foarte mult cu elemente din portul uiguresc. Cu deosebire femeilor le place a se fâli cu acest port „*nemțesc*“, cum singure îl numesc. Dar le place să-și incingă trupul mai ales Dumineca când au prilej a-se arăta, cu rochii sau fuste scurte dar largi și încrețite, cusute de obicei cu mașina din ștofe scumpe dar netrainice dela acei comercianți, cari își mută ștrele din oraș în oraș, și cari se numesc „*toți*“.

Că cu toată lipsa de școală românească elementul românesc n'a fost înghițit până acuma de valurile curentului puternic de maghiarizare, e a se mulțami bisericii. Aceasta e singurul așezământ, care ne garantează și în viitor existența în acest sat primejdii. Suntem îndreptățiti a crede aceasta cu atât mai vărtos, cu cât în zilele din urmă și acești credincioși și-au dat seama despre însemnătatea covârșitoare în viața lor a acestui sfânt locaș, singurul în care își mai aud glasul limbii în care s'au născut.

Dacă mai nainte trecând prin acest sătuleț ai fi întrebat de vre o instituțiune românească, oamenii te-ar fi îndrumat sau călăuzit până la marginea de sat, unde pe o colină mai ridicată își ridică smerit turnul o bisericuță scundă și întunecoasă, care abia se mai putea zări din deșeu de pomi ce o împrejmua și pe cari creștinii pioși din alte vremi li sădisără la capul morților lor iubiți.

Bisericuța aceasta dela margine de sat în raport cu cea reformată din mijlocul satului dovedea, nu știu ce: o sărăcie sau o nepăsare păcătoasă a credincioșilor ei.

Halul în care se află biserică, și stagnarea vieții românești din acest sat, făceau, ca până mai ieri să nu fie nelsemnat numărul acelor, cari proceau ca foarte apropiat timpul, când curentul destul de primejdios de maghiarizare sprințit și de sus, va spăla cu desăvârșire urmele unei vieți românești, care a existat. Decretarea activității în locul pasivității de mai nainte, din partea conducătorilor partidului național, a făcut însă ca într'o vreme mai scurtă de cum se credea, lucrurile și aici să ia altă față.

Chemăți de către preoți la luptă pentru biruința steagului național, credincioși s'au trezit din letargia ce-i copleșise în ani de mai nainte și se poate spune cu toată hotărârea, că luptele electorale, deși, —

ce aveai, și acum mă bucur că te cunosc în persoană.

Scurte dar calde mulțămite din parte-mi, apoi înaltul Prelat întreabă:

— Ce face regina? Eată încă o femeie înțeleaptă, rară. Ce neobosită și mare scriitoare! Știe acuma bine românește? Păcat, că nu scrie în frumoasa limbă ce aveți. Cum merg școlile D-tale? Cum înaintează progresul general? Minunat, pe cât aud. Și ce bravă armată aveți acum! Turcii, deși au fost bătuti de ea, mult o laudă. Ei sunt plini de respect și admirațiune, când e vorba de România și regele Carol. Ca prizonieri au fost foarte bine tratați de Români, atât de bine, încât nici astăzi nu uită cât de milos și primitor este poporul și ce marimimoasă e boerimea țării.

Dădeam lămuririle cerute, cu mult interes și simpatie ascultate, și acele sociale, și acele personale relative curții și a unor familii private, când dodată mă intrerumpe aparițiunea măestrului de ceremonie sus menționat.

Ca să pricep, el vorbește franțuzește: *Prea Sântă Făvinte*, Principele de Montenegro așteaptă de mai mult de douăzeci de minute.

Negreșit că am priceput și m'am și sculat să fac loc celui ce astăzi este Regele Montenegrului, și earăși pe drum la Constantinopol, — însă în împrejurări cu totul deosebite.

Câteva cuvinte binevoitoare și înalta binecuvântare patriarhală puseră capăt neuitatei audiențe, ce dură, nu patru, ci întregi patruzeci și patru de minute.

Spre seară, sub zidurile vechii Byzanțe, povestind mult prețutului meu nou cicerone, Domnului Papianu, surprinzătorul incident, răspunsul îi fu:

„Multe procece ar câștiga națiunile de ar fi diplomația de sexul femeesc. Visita D tale a un notabl succes“.

(1912 Viena). *Constanția de Dunca Schiau*.

In zece ani.

(Reflecții de Crăciun)

Cum s'a schimbat Sibiul nostru românesc în zece ani!

Erau unii p'atunci, cari încă nu credeau că o se mai vadă cât trăiesc *catedrala* de mult dorită de toți fi credincioși ai bisericii ortodoxe. I-mi aduc aminte de capela grecească infundată după o casă veche, pe locul unde azi se înalță falnică catedrală. Capela aceasta era biserică mitropoliei, fără clopote, căci n'avea nici un tură măcar, din care cauză mulți cari nu se duceau bucurii Dumineca la biserică se scuzau cu aceea, că nu aud când se trage clopotul. Era un bon—moț pentru cei sperioși de lăcașul lui

Dzeu. Era apoi bisericuța aceia și ca spațiu de tot nepotrivită; era mică și foarte întunecoasă.

Și astăzi, când vedem ridicată catedrala, un monument de artă în toate privințele, ni se umele inima de bucurie și nu ne putem închipui cum am putut sta lipsiți atâta amar de vreme de acest giuvaer al vazei noastre naționale bisericicești.

Ei, trebuia să vie omul, care să execute dorințele obștei credincioase ale bisericii noastre. Azi putem mulțumi lui Dumnezeu, că a luminat gândurile aceluia congres bisericesc, care l-a ales pe actualul mare Arhiepiscop, pe Escelența Sa I. P. Sf. Domn *Ioan Meșianu* de Mitropolit. Căci sub oblăduirea Sa înțeleaptă, dar și energică unde era și este încă de lipsă, s'au făcut lucruri bune și de mare însemnătate pentru obștea noastră greco-orientală. De data asta voesc numai să arăt, ce a câștigat Sibiul decând Mitropolitul *Meșianu* s'a urcat în scaunul arhieresc. E în prima linie catedrala prin care s'a dat ocazie și artei românești, picturii bizantine, să fie scoasă la iveală ca un tezaur ce zăcea ascuns de ani de zile. Pictura catedralei, opera neuitatului pictor Smigelschi, ne-a arătat și talentul nostru artistic și frumșea elementului decorativ național, care prin alte lucruri n'ar fi eșit așa de bine sau așa de grandios la iveală, ca și prin decorarea unei zidiri arhitectonice monumentale, cum este catedrala noastră.

Apoi vila, sau reședința de vară a Mitropolitului, cu parcul ei admirabil a contribuit în mare măsură la înfrumșetarea celei mai frumoase străzi a Sibiului. Cumpărarea palatului Habermann prin Consistorul arhierescan ne-a câștigat apoi nouă Românilor un loc din cele mai frumoase în Sibiul, iar după terminarea otelului de pe Bretter, proprietatea aceasta va crește mult în valoare.

Casele cu două etaje și cele trei vile din strada Schevis sunt apoi un decor modern pentru Sibiul, iar școala centrală un modern așezământ cultural.

Dar nu numai pentru înfrumșetarea Sibiului s'a contribuit mult din parte românească în acești zece ani, ci s'a dat posibilitatea chiar și statului să-și zidească palatul justiției pe un loc de frunte din cele mai frumoase, cedându-l Consistorul în strada Schevis, prin vânzare. Mai reteză acum zidirea Seminarului, ca seria de lucrări mărețe ce s'au făcut sub stăpânirea I. P. S. Sale Mitropolitului *Meșianu*, să dea un tablou complet al unei munci asidue și binecuvântate, ce s'a făcut pentru generațiile viitoare și care cum am spus a schimbat mult aspectul Sibiului, făcându-l dintr'un simplu centru cultural, cum i se zicea odată, o adevărată metropolă românească.

Un vechiu sibiian.

fiind terenul de tot nepregătit — nu s'au sfârșit cu izbânzi peste tot locul, fără doar și poate au contribuit foarte mult, nu numai la deșteptarea simțului național, ci și la al celui religios.

În toată acele lupte, cărturăria noastră dela orașe se cobora destul de des în mijlocul poporului dela sate și prin cuvinte aiese îl îndemna să asculte sfaturile și îndemmurile conducătorilor săi firești, a preoților, și să se ferească ca de ciumă de povătuitorii mincinoși, cari în ascuns sapă la temelia existenței lui. Păcat numai, că intelectualii noștri numai cu ocazia alegerilor parlamentare simțese trebuința de a se coborâ între sătenii și a-i împărtași de sfaturile lor.

Curentul înviorător al trezirii din somnul de mai înainte a atins și pe credincioșii bisericii noastre din ambele Breți, și acum, după un timp atât de scurt roadele lui se și arată. Oamenii au început a se lăpăsa de obiceiurile rele apucate dela străini, încep a cerceta mai regulat biserica — singura instituție românească din sat — în Dumineci și sărbători — și ascultă cu mai multă luare aminte și încordare învățăturile mântuitoare de suflet, cari se desprind din evanghelie și din sfintele slujbe. Devin mai lacomi după sfaturile și îndemmurile spre bine, în cari preotul local Nic. Ciocan nici odată n'a fost sărac sau zgărcit.

Poate că numai după aceasta au început a căuta mai dinadins la biserica lor micuță și a vedea mai limpede stricăciunile pe cari dintele vremii le-a făcut în ea. De aici înainte sfaturile și îndemmurile preotului lor au căzut în pământ bun și roditor. Părintele Nicolae Ciocan poate fi mândru, căci în viitor nu-și va mai face slujbele, de cari credincioșii săi au atâta trebuință, în bisericuța mică și nelcăpătoare de mai înainte. În urma stăruinții de fier a preotului lor, oamenii au decis anume cu multă însuflețire renovarea din fundament a bisericii lor.

Azi pe temelile trainice ca granitul puse de strămoși, se mână ziduri nouă, mai înalte și cu ferestri mai largi, iar pe acestea de tempestațiile vremii nu le mai scuțește un coperiș țuguiat de scânduri, ci unul modern de țigla și tîmchea. Lucrările de renovare au început din începutul primăverii până toamna târziu și noua biserică abia acum s'a putut preda destinațiunii sale.

Strănul, care cunoștea biserica de mai înainte, abătându-se acum prin Bretea rom. și trecând pragul bisericii celei noi, se va mira de cele ce va vedea. Credincioșii în acest an, când potopul de apă, care să revărsa din munți cu o furie fără margini, le-a măturat toată agoniseala unui an, din prisosul anilor trecuți au dăruit sume considerabile, nu numai pentru renovarea, ci și pentru înfrumusețarea noului lăcaș dzesc. Mai mulți creștini cu inima largă și-au deschiș șerpărele și au contribuit cu sume mai mari și mai mici pentru cumpărarea unui rând de odăjdii în preț de 150 cor. O altă grupă de credincioși și-au împreunat danile și au procurat pentru noul Sion 2 sfeșnice și un candelabru de toată frumusețea. Mai mulți credincioși apoi au procurat pentru împodobirea păreților bisericii mai multe icoane.

Sfîntirea noului Sion renoit și provăzută acum cu toate cele de lipsă s'a făcut Duminecă în 9/22 Dec. a. a. prin șeful tractului Hațeg Dr. Cornel Popescu ca mandatar al Excelenței Sale Înaltpreasfințitului nostru Arhiepiscop Ioan, cu o asistență numeroasă de preoți din jur. Au luat parte la actul sfîntirii următorii preoți: preotul local Nic. Ciocan, Romul Cioran, din Valcelele rele, Seb. Ciocan din Valea Sangeorjului, George Mearea din Ruși, Ion Medrea din Plopi și Mihail Popovici din Găntaga.

Pe o dimineață cu frig sec ca în dricul iernii am pornit dela vetrele noastre, cari pe jos, cari cu trăsuri, spre Bretea. Acolo satul era în sărbătoare. Fețele erau înseninate, și hanele curate ale credincioșilor plăceau privirii. Doar câte un lănos, vizituzi sau argat la cutare domn, rămas numai cu titlul de „măria sa“, căci aveau de mult și-a îngropat-o în datorii, își trăgea a lene cizmele sau ciobotele pe cari noroiul se așezase în straturi. Pe unde numai treceam, sătenii cari ne egiseră în cale ne salutau cu reverință. Toți am tras la casa primarului Petru Copesesc. După ce ne-am deschețat puțin membrele înfrigurate, opt preoți ne-am îmbrăcat în sfintele odăjdii și luând cu noi toate cele de lipsă, ne-am pus în fruntea unui convoi de lume adunată nu numai din localitate ci și din satele de prin apropiere. Cântând troparul Pogorării Duhului Sfânt, și alte cântări religioase, am străbătut strada principală până la biserica, unde toate erau gata pentru slujbă ce avea să se înceapă. Lumea curgea roiri spre biserică, și cucernică asculta slujba frumoasă săvârșită cu multă pompă. Fînd aglomerația de oameni prea mare, biserica n'a putut încăpea pe toți cei ce veniseră, și mulți ascultau cele ce se petrec în biserică, din tindă și de afară, de pe lângă ferestri.

Slujba a decurs într-o toată după normele tipiconale prescrise la sfîntirea bisericilor. La sfîrșitul ei protopopul după câteva cuvinte introdusese oarecâte din actului Înaltpreasf. nostru Arhiepiscop Ioan, prin care îl însărcinează a sfînti noul locaș. Actul e un magazin de sfaturi și îndemnuri înțelepte părintești, cari au fost ascultate cu multă luare aminte. Sfîrșitul lui a fost acoperit de puternice și sincere strigări de „să trăiască“.

Cel ce iscălește acestea șire a rostit apoi poporului o predică, în care arată în-sămănătatea bisericii și datorința creștinilor de a o susține în stare bună ca pe o casă a lui Dumnezeu, de a o apăra când va trebui cu prețul vieții chiar, de a o cerceta regulat în Dumineci și sărbători și prin aceasta a-i da viața.

Fiindcă biserica avea o mică sumuliță adunată cu multă trudă de înaintași, de care s'au folosit cei de azi la renovare, în predică se mai scoate la iveală vrednicia celor ce au contribuit la augmentarea ei, și se arată datorința celor ce au beneficiat acum de rodul daniei bătrânilor, ca la rândul lor și ei să întemeieze astfel de fonduri, cu atât mai vărtos, că vremea își va arăta urmele și în biserica de acum, iar când copiii vor fi nevoiți ca și ei să zidească o biserică, să aibe și ei ceva adunat de părinții lor și să le binecuvinteze memoria.

Terminate toate, poporul a fost botezat și miruit, apoi s'a respirat pela casele sale, ca împreună cu pretinii de prin satele vecine să-și cheltuiască prânzul. Noi preoții invitați de comitetul parohial ne-am întors la casa primarului comunal, unde ni s'a servit un prânz gustuos. La friptură s'au început toastele, dintre cari se remarcă primul rostit de păr. protopop, într-o îndelungă sănătate a Excelenței Sale I. P. Sf. nostru arhiepiscop și mitropolit Ioan.

Domnul protopresbiter arată grija neadormită a Ex. Sale, pentru turma sa cu-vântătoare, arată cum o împărtașește de sfaturi la toate sărbătorile prin pastorale, cum a zidit biserica catedrala, a întemeiat fondul cultural, și acestea împreună cu alte fapte săvârșite de Ex. Sa pentru binele neamului și bisericii ne îndreptătesc a-i da titlul de „mare“ arhiepiscop. Un ropot puternic de aplauze și strigări sincere de „să trăiască“ izvorăte din piepturi pline la adresa Ex. Sale a format răspunsul ascultătorilor la acest toast frumos și însuflețit.

S'au mai ridicat toasturi apoi în sănătatea protopopului, sub a cărui înțeleaptă oblăduire tractul a luat altă față; căci azi după o scurtă păstorire de cinci ani acele comune cari nu și-au ridicat bisericii noi sau nu și-au renovat pe cele vechi, se pot număra pe degetele unei mâni. Un merit pentru aceasta li revine și preoților tractuale. S'a feicitat pentru izbânda de a fi redeșteptat în popor simțul de jertfă față de biserică și părintele Nic. Ciocan. A mai vorbit frumos apoi păr. Seb. Ciocan și I. Medrea din Plopi.

Prânzul s'a lungit până seara târziu în cea mai bună dispoziție.

Preotul Aurel Popoviciu.

Andrei Șaguna.

De Ioan Sandu.*

Excelența Voastră, Înalt Preasfințit Stăpâne!

Onorată adunare!

Filosoful englez Thomas Carlyle, apostolul muncii, sincerității și tăcerii, a spus odată că „istoria universală, istoria a tot ce-a săvârșit omul pe lumea aceasta, este în fond istoria oamenilor mari, cari au muncit aici pe pământ“. În creeri lor s'au plămădit ideile mărețe, cari au creat curentele culturale, din sbuciumările lor au răsărit gândurile mântuitoare de suflete, după cari s'a condus o lume întreagă. Erau conducătorii oamenilor acești oameni mari, cari au îndreptat neamurile spre viață și lumină.

Adevărul acesta se potrivește la trecutul multor popoare, nu se poate însă aplica și la trecutul nostru. Istoria noastră este istoria celor mici și fără nume, istoria multmii născuțite și împovărate, care n'a lăsat arme'n cronici și letopisețe. O istorie de „state și preoți“ e trecutul nostru, de state umile și sarace, răsfirate pe sub poale de munți, de preoți cu puțină învățatură de carte, dar cucernici și cinști, — preoți huliți și bașjocuriți de străini, ubiți de poporul nostru, care vede în ei solii trimiși dela Dumnezeu, ca să aline toată durerea și suferința acestei vieți. — Smerit și frumos ca o biserică din bătrâni e trecutul nostru ce se amestecă cu rostul altor neamuri.

* Discurs rostit în ședința festivă a societății de lectură „Andrei Șaguna“ a studenților în teologie dela seminarul Andreian, ținută în 30 Noembrie v. în Sibiu și închinată memoriei marelui Arhiepiscop Andrei.

Noi Ardelenii n'am avut în sorgerea veacurilor, noroase pentru noi și serine pentru alții, eroi, cari să ne conducă pe căile idealului și cari să lupte pentru nădejile și năzuințele noastre. Strămoșii noștri au luptat sub steaguri străine, povățuiți de conducători străini, pentru scopuri străine.

Dacă din acest trecut de jerfe, și de sânge, ne vin câteva raze luminoase, ele pornesc dela altarele bisericilor noastre dreptredincioase, tare ca venicia, în umbra căreia s'a odihnit și adăpostit sufletul nostru sbuciumat, alungat de pretutindeni. Din vremuri uitate în această biserică a înflorit graiul românesc, sub aripile ei izbăvitoare s'a înălțat genial neamul nostru. În norii de tămâie ai cădelniții inimile înaintașilor se ridicau ouerernice spre Dumnezeu dreptății și îndurării, care ne-a păstrat dreptți în credința cea dreaptă. Din partea aceasta luminoasă trelu a să vină neamului nostru un mântuitor. Eră mântuitorul, ce-l aștepta un neam înreg de lungă vreme. Prin biserică ne-a venit Șaguna, cel mai mare arhieru, care-a ținut vr'odată în mână căja păstoririi de suflete românești pe aceste plaiuri. Acest om providențial, tare cât un partid, a fost „depe soanul său de episcop, ca de pe un tron de rege, un cărmuitor de oameni și un îndreptător al vremurilor“.

Sunt oameni, cari în anumite clipe pot să înlocuiască un popor întreg cu toate sbuciumările trecutului și aspirațiile viitorului. Și acești oameni, mari prin mărima idealului și tăria credinței în izbânda acestui ideal, sunt fulgerile, ce despica pe o clipă întunerecul în care orbescă mulțimea norodului. Acești bărbați ridici neamurile din întunerecul morții și le conduc spre lumina vieții.

Șaguna a fost unul dintre aceștia.

Sunt oameni mai presus de orice laudă. Și acesta e unul. Acum 3 ani, în toamna anului 1909, când s'a serbat centenarul nașterii lui, când un neam întreg a îngemnat hiat înaintea măreței umbre, ce se ridică triumfătoare peste vremuri din mormântul scumoa dela Râșinari, în care se sbuciumă și frământă idealul nostru, făurit în ciururile mari ale istoriei, când în sufletul unui popor ingenunohiat și legat de glie, răsare luminoasă ca o auroră de primăvară conștiința trecutului și nădejdea viitorului, atunci când s'a sărbătorit smintirea lui în toate părțile locuite de Români, era numai o mică parte din recunoștința, ce e dator s'o aducă neamul nostru acestui Voevod al bisericii.

Dela un capăt al românismului până la celalalt, dela Basarabia, legată'n lanțurile robiei până în Zărandul saferinții și sârăciei, unde puțul vieții noastre bate mai aprins, dela frumoasa Bucovina răpădită de Ruteni și Evrei până'n sfundele văii și păduri de brad ale Macedoniei, patria acestui mare arhieru, a răsunat cu evlavie numele lui Șaguna, omul de lume, omul de carte, stăpăntorul cu căja în mână, Domnul românesc de biserică, care a ținut crucea de-asupra slăbiciunilor și patimilor.²

Nici când Ardelenii n'au avut o sărbătoare mai mare decât această sărbătoare. Aceste clipe de înălțare suf' tasoasă și de pioasă recunoștință față de acest binefăcător e semna', că suntem în stare să ne unim și înfrățim în cutal oamenilor mari ai trecutului înainte de-a ne înfrăți sub conducerea oamenilor mari ai viitorului, pe cari avem dreptul să-i așteptăm.³

Șaguna a răsărit de-odată în mijlocul nostru fără să aibă tineretă; copilăria și-a petrecut-o în mijlocul străinilor de altă limbă și lege. Apare în Ardeal întocmai ca patriarhal Melchisedec din Sfânta Scriptură în valea Salev, bineouăntând smintința lui Avram. Era și acesta un semn, că tânărul și lupnăntorul vioar era să devie „preot după rândatela lui Melchisedec“.

Pe timpul venirii lui în Ardeal trăiau aici trei feluri de oameni. Erau țărani români, iobagii gliei cari munceau ca și altedați, din streja dimineții până'n noaptea“ ogorul strămoșesc, implantând sapa muncii în pământ sarac, pentruoa să poată plăti biruri și dări domnilor străini. Ei duceau greul vieții ca și mai înainte și nici nu visau ca cu venirea noului vădică o să cadă lanțurile iobăgiei.

Era vechea preoțime, mulțămită cu gospodăria și preoții umili ai lui Moș, cari nu puteau să priceapă pe deplin legăturile tainice ce trebu' să existe între biserică și naționalitate.

Și în fine erau tinerii îndrăzneți, conștiințorii școlii ardeleni, oameni orecuți în ideile latinizatorilor Maiores, Șincai și Clain, cari credeau în fanatismul lor, că suntem numai Români și că menirea noastră e să-i moștenim. Mare și frumoasă înșelare, căci

„sunt adevăruri cari scad un popor și sunt înșelări cari îl înalță“. Acestor tinerime mândră și îndrăzneță a creat revoluția din 1848 și-a net-zit calea spre opera înțeleaptă a lui Șaguna.

Șaguna n'a avut erudiția lui Țipariu, n'a avut nici focul avântului care-a însuflețit pe iuristul Bănuțiu pe „Câmpul Libertății“, dar a avut toate acele calități, cari fac pe un om genial, a fost personalitatea cea mai complexă și cea mai uriasă a Românilor ardeleni din tot veacul al XIX-lea.

Fără de el Țipariu ar fi rămas un savant al chillei, Bănuțiu n'ar fi avut rolul pe care l-a avut, și ceilalți tineri dor-nici de muncă și înaintare nu s'ar fi unit într-o unitate de muncă. Cârja lui oblăduitoare de neam i-a apropiat, i-a unit și i-a bineouăntat într-o fecundă lucrare. Toată opera Românilor din această vreme e străbătută de uriașă lui personalitate, care covârșea pe toți.

„În toată viața lui, — z'ce un mare istoric al nostru, — a luptat și-a izbutit pentru trei scopuri de căpetenie, pentru trei scopuri culturale și morale, afară de scopul politic, al organizării bisericești autonome pe care l-a atins:

1. A vrut să facă din preoții săi oameni de cultură și de conștiință, și reprezentanți adevărați ai nației sale.

2. A vrut să înalțe demnitatea unui arhieru român așa de sus, încât să poată sta alături cu cei mai mândri reprezentanți ai oficialității civile și militare.

3. A vrut ca această biserică de cultură și demnitate să fie pentru cei de altă lege și alt neam cetate de cremene cu porțile închise, de care să se sfarme toate tendințele de concerire ale dușmanilor“.

S'a spus de multeori, că sunt puțini oamenii aceia, cari și-au văzut visul tineretelor realizat la bătrânețe ca Șaguna, că puțini au părăsit această lume multămiți de izbânda lor din această viață ca Șaguna. Și nu i s'a adus o mai mare nedreptate decât aceasta. Oare numai atât a vrut Șaguna, cât a făcut? Idealul lui, cel mai înalt ideal al lui l-a putut realiza în toată măreția lui? Oare toate nădejile lui s'au împlinit, ca să fi fost împăcat cu ce a făcut? Vai, câte dorințe și nădejdi sfinte și îndreptățite s'au frământat în această mână de lut, câte idei și gânduri, cari nu au putut să se împlinească!

Nu! Nu-i adevărat! Șaguna, nu-i întreg în opera sa. Sunt idei și sunt gânduri, cari nu se pot prinde de condei, sunt nădejdi și doruri cari nu se pot îmbrăca în cuvinte și sunt licăriri de ideal și sbuciumări, pe cari nu le rabdă hârția. Ele nu s'au scris, dar au fost, au trăit, și istoricul ca să fie drept trebuie să țină sama de ele.

Șaguna a avut idealuri, cari n'au văzut lumina zilei, ele s'au scoborât în mormânt cu lutul, care îmbracă sufletul mare al acestui arhieru. Idealul lui era mare și sus, așa că numai prin muncă cinstită și dreaptă a miilor de generații, cari vor veni după el, se poate ajunge la dânsul.

Toți oamenii mari s'au izbit de prăpastie, ce desparte idealul de realitate. Poatecă Șaguna a simțit mai mult greul acestei prap sui. Numai așa ne putem explica pesimismul dela sfârșitul vieții sale. Gândurile și sbuciumul l-au îmbătrânit de timpuriu.

Și iarăși s'a z'ce, că pe Șaguna împrejurările l-au făcut mare, vremurile l-au creat, că Șaguna în alte împrejurări ar fi fost altul.

Câtă nedreptate se așază de nonvintele acestuia! Niciodată vremurile n'au fost în stare să crează oameni. De câteori n'au cerut vremurile oameni mari, dar zadarnic i-au cerut căoi n'au venit? Desăbători neamul nostru prigoniți și împovărat n'a strigat după un mântuitor? Z' darnic l-au chemat miile de glasuri desnădejdate, căci n'a venit. Zadarnic cer vremurile oameni, ei nu vin la glasul vremurilor și al oamenilor, ci ceririile se deschid numai la plîntirea vremilor. Și oamenii mari sunt din înălțările cerurilor, sunt lacrimile cerurilor milostive, ce cad din înălțare pe pământ. Un sol trimis de sus e Șaguna.

Opera lui va trece ca și oricare operă omenească, va rămânea însă oecace nu poate muri, duhul lui, care va pluti deasupra vremurilor, îndreptând și luminând calea spre idealul, cătră care alegă un neam. Atunci când toți se vor împărtași de spirital lui larg, „când conștiința Marelui Șaguna va ougea din nou prin miile de minți, va vorbi din nou prin miile de glasuri și va putea chema spre apărare miile de mâni hotărâte la luptă“⁴, atunci, numai atunci se va putea odihni sbuciumatul lui suflet de păstor adevărat și numai atunci vor răsări strămoșește noastre virtuți, prin cari vom fi în stare să ne croim un viitor strălucit, așa după cum l-a văzut și dorit eu

¹ N Iorga: Oameni cari au fost. pag. 45.

² Neamul românesc. anul IV, nr. 111—112.

³ Ibid.

⁴ Neamul românesc, anul IV, nr. 111—112.

⁵ Neamul Românesc, anul IV, nr. 114.

focul inimii acest „preot după rânduiala lui Melchisedec“.

Duhul lui, care planează încă prin aceste locuri, între aceste ziduri tainice, unde s'au plămădit în mintea multor generații de tineri atâtea gânduri frumoase și pline de vrejă și s'au visat viarii de aur pentru viitor, ne spune prin rostul acestei societăți, care vine dela el, izvoarește din sufletul lui mare de arhiepiscop și se îndreaptă către toate generațiile de azi și de mâine, cari vor veni în urma noastră, zicând: cultura națională e sufletul unui popor, e viața lui. Nu ucideți prin indolență și nepăsarea voastră acest suflet, căci veți muri, ci mai bine-l hrăniți și nutriți cu pâinea vieții, înarmați-l cu lumina cunoștinții și cu păvăza credinței și veți fi biruitori în războaie și biruitori în pace. Veți trăi cu adevărat și veți rămâne. Cuminecați-vă cu toții din potirul acestei culturi, care-i sângelul neamului nostru, ce s'a jertfit în scurgerea vremurilor pentru ea. Apropiati-vă cu toții cu inima și ougetul curat de această taină sfântă și Dumnezeu nostru și-al părinților noștri, care-a sădit în brațul lui Ștefan cel Mare tărnia biruinței și-a pus în mâna lui Mihail Viteazul spada de falger a războaielor, te va condusa pe tine popor român „cu mână tare și braț înalt“ în „pământul făgduinței“.

Noi însă ne încăzim la focul sfânt al acestei vetre de cultură, de unde au pornit în cursul veșturilor atâtea oștiri de ostași ai lui Cristos, ca să cucerească întunecatul dela sate, noi cari ne adăpăm cu apa cea vie din izvorul vieții, ce e această școală, cea mai înaltă școală românească din această patrie, școală, care are menirea să creeze suflete românești prin cultură românească botezată'n ortodoxie, mărturisim aici în aceste clipe sfinte, că năzuințele și nădejdele îndreptate ale lui Șaguna sunt năzuințele noastre și nădejdele noastre, și idealul lui idealul nostru.

În lumina de foc a acestui ideal, pentru care s'au sfărâmat toți oamenii noștri mari din toate timpurile și pentru care a curs atâtea sânge românesc pe câmpuri de luptă, zic, în lumina de foc a acestui ideal, hrănit cu jertfe mari, luptând lupta dreaptă vom învinge!

Din România.

Adresa senatului și răspunsul Regelui.

După o vorbire scurtă patriotică a ministrului-prezident *Titu Maiorescu* și după o declarație loială a d-lui *I. I. Brătianu*, șeful partidului liberal, aflător în opoziție: senatul român a votat fără discuție, cu *unanimitate*, răspunsul obișnuit a se da la mesajul de tron. O comisiune aleasă de senat s'a prezentat apoi *Duminecă* la palat, pentru a înmâna Regelui adresa. Prezidentul senatului, dl *G. Gr. Cantacuzino*, a citit în fața *Maiestății Sale*, Regelui Carol, textual adresa:

Maiestatea Sa, Regele Carol, a răspuns apoi următoarele:

„Domnule prezident,
Domnilor senatori!

Sunt viu mișcat de duioasa parte ce senatul împreună cu Țara a luat la dureroasa lovitură ce m'a încercat prin pierderea prea iubitei mele surori. Vă arăt adânc și sincera mea recunoștință pentru această nouă dovadă de simpatie, care-mi este deosebit de scumpă.

Cu mare mulțumire constat, că senatul împărtășește pe deplin vederile guvernului meu cu privire la evenimentele ce se desfășoară la granițele noastre de miază-zi și la consecințele lor firești pentru interesele noastre vitale. Mai păstrăm nădejdea, că situația grea de astăzi se va putea deslega prin bună înțelegere spre întemeierea unei păci statornice, dorită de lumea întreagă.

Sentimentele patriotice ce vă însuflețesc îmi sunt o sigură obizăție, că veți cerceta cu luare aminte și bunăvoință proiectele ce vi se vor cere pentru întărirea apărării naționale.

În toate împrejurările, când a fost la mijloc un mare interes național, *România* au fost strâns uniți spre a-l apăra. Nu am nici o îndoială, că și astăzi Țara cu reprezentanții ei se vor arăta vrednici de această mândră dătină.

Din adâncul inimii vă mulțumesc pentru bunele urări ce aduceți Reginei, mie și familiei mele“.

Acest înțelept răspuns al Regelui Carol a fost viu comentat de întreaga presă europeană.

Marți a predat Regelui Carol comisiunea camerei răspunsul la mesajul de tron, oam la fel cu al senatului, și Regele a dat comisiunii răspunsul, pe care l-a dat comisiunii senatului.

NOUTĂȚI.

Sărbători fericite dorim tuturor cetitorilor, colaboratorilor și binevoitorilor ziarului nostru.

Numărul proximal ziarului nostru apare Vineri, după sfintele sărbători ale Nașterii Domnului, la orele obișnuite.

† *Kiderlen Wächter*. Moartea neașteptată a ministrului de externe din Germania, *Kiderlen Wächter*, a stins foarte dureros cercurile politice din România, mai ales cele din București, unde decedatul a stat zece ani, ca reprezentant al imperiului german. Decedatul avea relații personale cu toți oamenii politici mai de seamă din regatul român, iar cu domnul *Tache Ionescu*, actualul ministru român de interne, se afla în raporturi de intimă prietenie. Domnul *Ionescu*, care zilele trecute a plecat la Londra în misiune politică, avea de gând să se oprească în Stuttgart pentru a se întâlni și a schimba câteva cuvinte cu dirigitorul politicii esterne a Germaniei, dar nu a mai putut vedea, dacă peste tot s'a mai oprit în Stuttgart, decât numai corpul neînsuflit al fostului său amic. Dar și în Germania moartea lui *Kiderlen Wächter* a pricinuit o consternație generală, cu atât mai mult, că nime nu a știut, că ministrul ar fi suferind. Moartea acestui înțelept bărbat de stat înseamnă o mare pierdere pentru Germania.

Dela filiala „*Albinei*“ din Brașov. În urma retragerii d-lui *N. Vecerdea* din postul de dirigent al filialei „*Albinei*“ din Brașov, direcțiunea „*Albinei*“ a numit dirigent la Brașov pe domnul *Dr. Ilieriu Brediceanu*, secretarul centralei din Sibiu.

Război ori pace? Ziarul „*Minerva*“ din București a întrebat cetitorii săi, că după părerea lor care politică ar fi mai bună pentru România, politica de război, ori politica de pace? Și răspunsurile primite au dat următorul rezultat: pentru pace sunt 3.233, iar pentru război 28.567! Țara ar fi deci pentru război. România va continua însă cu politica de pace, pentru că nu cei mulți și fără răspundere eroare direcțiile în politica externă, ci cei puțini, cari au să răspundă istoriei și posterității pentru faptele lor.

Răscumpărare. Dl protonotar comitatens *Stefan Stroia*, drept răscumpărare a felicitărilor de ziua onomastică, dăruiește la darurile de Crăciun ale copiilor să-aci ce le împarte Reuniunea meseriașilor sibiieni suma de 15 coroane.

Tronul albanez. Din Constantinopol se anunță, că principele *Abdul Medjid* a primit candidatură la tronul albanez. Principele este sprijinit și de marile puteri.

Recompensă națională. Camera României a votat un proiect de lege, prin care se acordă văduvei ilustrului scriitor *I. L. Caragiale* o recompensă națională viageră de 750 lei lunar, reversibilă pe jumătate, în caz de deces, asupra fiicei sale.

Muzeu etnografic. Bătrânul poet, *Frederic Mistral* din Arles (Provența), a oules timp de doi ani obiecte etnografice dela țărani din ținutul patriei sale. Cu mari cheltuieli a instalat un muzeu în pomenitul oraș și l-a deschis zilele acestea. Dași obiectele sunt lucruri simple (mobile, vase, porturi, aranjamente de odăi țărănești ș. a.), cu toate acestea ele au un mare preț în ochi publicului înțeleptor.

Inscrierile la universitate. Inscrierile pe semestrul al doilea al anului școlar 1912—1913 la universitatea din Cluj se încep Marți în 7 Ianuarie n. 1913 și durează până la 18 Ianuarie inclusiv. Cu permisiunea rectorului, inscrierile se poate face până în 18 Februarie.

Cas de turbare cu sfârșit mortal. În spitalul *Rudolf* din Viena s'a întâmplat în luna trecută un cas de turbare, care abea acum s'a făcut cunoscut. În 28 Noembrie adevoc a murit în spitalul amințit un portar cu numele *Carol Stasny*, care ou patru săptămâni înainte fusese mișcat de un câne. Portarul a amânât intrarea în spital, până când după câteva săptămâni s'a simțit din ce în ce mai rău. În sfârșit, transportat la spital, s'a constatat, că boala turbării a înaintat atât de mult, încât nu i se mai poate ajuta. Nenorocitul încetat din viață în cele mai mari suferințe.

Dela corporațiunea industrială sibiiană. Domnul vicecomite al comitetului Sibiu a aprobat, cu rezoluția din 24 Decembrie n. c. hotărârea magistratului orășenesc din Sibiu dela 15 Octombrie, prin care s'a respins cererea unor industriași, reprezentate prin avocatul *Dr. Bon z Gyala*, de a se desființa corporațiunea industrială sibiiană.

Desertări. Din trupele turcești dela *Adrianopol* se fac zilnic desertări. Treizeci de soldați și doi ofițeri turci s'au predat acum Lunii avanposturilor bulgare.

Daruri pentru biserică. Reuniunea femeilor române „*Regina Elisabeta*“ din *Alliance Ohio* (America) a comandat prin librăria arhidiecezană un rând de ornate preoțești, pentru parohia gr.-ort. de acolo „*Sfântul Nicolae*“, cu prețul de 203 coroane.

Producție școlară în Săliște. Mercuri, 26 Decembrie, a doua zi de Crăciun, se da o producție școlară în sala festivă a școlii române din Săliște. Inceputul la orele 7 și jum. sara.

Disolvarea unei reuniuni. Din *Carloveș* se anunță, că autoritățile au dizolvat reuniunea sociolistilor din acest oraș. Motivul dizolvării este împrejurarea, că reuniunea din *Carloveș* a întretinut legături cu societăți socialiste aflătoare în afară de hotarele monarhiei noastre.

Reprezentarea unei opere scrise de o regină. În teatrul municipal din *Cernăuț* s'a reprezentat Sămbătă seara piesa *Mărioara*, operă în trei acte de *Carmen Sylva*, cu muzică de *Cosmovici*. Libretul operii este compus, cum se știe, pe temeiul unei legende de-a poporului român. La reprezentarea din *Cernăuț* au asistat și numeroși oaspeți sosiți din România. Opera a fost primită cu șomotoasă aplauze.

Boicotare. Un ziar rusec anunță, că în China s'a început boicotarea mărfurilor rusești. În *Manguria* se ivesc tot mai mulți agitatori din *Peking* făcând propagandă contra Rusiei.

Salariul învățătorilor. Un ziar din *Hamburg* arată: care este salariul maximal al învățătorilor din statele europene. Conform socotelii sale, un învățător primește în Anglia salariu anual de 4500 franci; în *Hamburg* 5700 franci; în *Danemarca* 4200, în *Spania* și *Prusia* câte 4100; în *România* 3800; în *Ungaria* 3700 (?); în *Bavaria* 3500; în *Austria* 3300; în *Suedia* 3200; *Sărbia* 3000; *Belgia* 2500; *Bulgaria* 2400; *Franta* 2200; *Italia* 1700; *Portugalia* 1500 franci.

Dela biroul „*Asociațiunii*“. Și-au răscumpărat felicitările de anul nou în favoarea „*Asociațiunii*“ următorii domni: *Andrei Bărcănuș* 20 cor. *Ioan de Preda* (și onomastică) 20 cor. *Dr. Vesile Boțoga* (și onomastică) 15 cor. *Partenie Cosma* și *Dr. Eusebiu R. Roșca* câte, 10 cor. *Dr. O. Rusev*, *Dr. Ilarion Pușcariu*, *Dr. Lucian Boroia*, *Dr. Ioan Fruma*, *Dr. Ilie Beu*, *Dr. Eugen Piso* și *N. Henteș*, câte 5 cor. *Dumitru Valcu* și *Dr. Const. Bucșan*, câte 3 cor. *Constantin Pop*, *David Mohan*, *Petru Tincu*, *D. Greavu*, *Dr. Z. Gheșje*, *Victor Fineu*, *Demetriu Cămpănu*, *Lazar Triteanu*, *Emil Verzariu*, *Victor Păcolă*, *Dr. George Proca* și *Arseniu Banea*, câte 2 coroane. *Pamfilie*, 1 cor. Total 141 cor.

Teatru în Boian. Tinerimea română din *Boian* va da o producție teatrală-declamațioară Mercuri în 26 Decembrie, a doua zi de Crăciun, în școala gr.-ort. de acolo. Inceputul la orele 7 sara.

Reforme. Despre temnițele rusești din *Siberia* s'au scris multe știri înfiorătoare, deosebi despre munca silnică în minele de plumb și în minele de cărbuni. Ce este mai trist, e faptul că și vinovații politici sunt pedepsiți ou asemenea temnițe. Aerul acestor mine este atât de prielnic, încât în vreme de cel mult un an omosră și pe omul robust. O altă procedură barbară cere, ca robul din *Siberia* ocupat ou lucrarea pământului să fie legat în lanțuri la trăsura de transport, ca să tregă sarcoinele cele mai grele. — Acum se vestește, că guvernul rusec se pregătește să ia măsuri pentru sistarea grozăviilor. Ministrul de justiție va înainta dumei un proiect de lege, care oprește ou desăvârșire munca silnică în *Siberia*. În locul ei se va introduce, ca pedeapsă greă, munca silnică în temnițele celelalte rusești. Nu se știe până acum, că oare numitele reforme se vor aplica și asupra anarhiștilor sau ba. Rusia va trebui să clădească întâi numeroase temnițe nouă, de o parte pentru plasarea osândiților de până acum, de altă parte pe seama condamnăților viitori.

Telefonul și telegraful. Au spărut de curând datele privitoare la circulațiunea economică din toate țările lumii. Statistica aceasta cuprinde și un raport despre progresele uriașe făcute de telefon și telegraf. Pe întreg pământul se găsesc ou totul 12 și jumătate milioane de stațiuni telefonice; sârmele lor au o lungime de peste 47 milioane chilometri. Rețeaua aceasta de sârme a costat până acum șapte miliarde de coroane. Din cele 12½ milioane de stațiuni telefonice, Statele unite au 8 milioane, ear Europa 3 milioane (ou milion se află în Germania). Deși telegrafat este o invenție mai veche, totuși telefonul se bucură de o întrebunțare ou mult mai deasă. Numărul chemărilor la telefon în Europa este 5 miliarde pe an, ear numărul de peșilor abea 3 milioane. America earăși ne întrece: în Statele unite numărul chemărilor la telefon este 12 miliarde pe an, ear al telegrameor 9 milioane.

In loc de felicitări de anul nou. Profesorii seminariului domni *Dr. Silviu Dragomir*, *Avanțiu Crișanu*, *Ioan Oțoia* și *Victor Paolă* și diaconul ceremonial al catedralei *Ostavian Costea*, răscumpărând felicitările de anul nou, au daruit câte 2 cor. la fondul *Dr. D. P. Barciuanu*, pentru ajutorarea cafelor (sodalilor) fara de lucru, al Reuniunii sodalilor români sibiieni. La același fond au mai daruit: *Ioan Druhor*, paroh (Boița), soția sa *Ana* și fiul *Ionel*, *Virgil* și *Liviu*, 1 cor., *Ioan Pașca*, inv. (Calbor) și soția sa *Anuța* 1 cor., *Dr. Lucian Balut*, cand. de adv., 20 bani *Trandafir Dragomir*, paroh (Arpașul inferior), 1 cor. *Anastasiu Beșe*, șeful agenturii „*Albina*“ (*Discobanmărtin*), 40 bani, *Porfiru Nicoară*, dir. școl. (V.neres), 1 cor., *Lazar Hedu*, măestru zidar, 20 bani, *N. Martini* și *C. Schuller*, cupțorari de lux și olari, căutând învățacei, 1 cor. și *Victor Tordășianu*, prezident, 10 bani.

La darurile de Crăciun, ce le vom împărți între sarați noștri ou binevoitori a mai daruit: *P. C. Sa Dr. Ilarion Pușcariu*, arhimandrit și vicar arhiepiscopesc, *Ioan de Preda*, dl. d-na *Ioana Moldovan* câte 5 cor., *Sofroniu Roșca*, *Aurel Pop*, *A. Esca*, *R. Popescu*, *Petru Simțion*, *Emil Vințelaru*, *Augustin Beșe*, funcționari la „*Albina*“; *E. B.*, *Dr. E. L.*, *N. S.*, câte 1 cor., *David Mohan*, *I. V.*, funcționari la „*Albina*“, *Constantin Buga*, fanț. la banca de asigurare, d-șoara *Ana Broșteanu*, directoroa intern. „*Asociațiunii*“, *I. Rebeaga Iul. Eusev*, *Enea Hoșman*, funcț. la „*Albina*“. *Dr. G. Proca*, secretar consist., câte 2 cor., *Const. Pop*, fanț. la „*Albina*“, *Dr. Vas. Bologa* dir. școlai civice a „*Asociației*“, și *Dr. Oct. Rusev*, avocat câte 3 cor., *Dr. Eugen Bran*, avocat (Teaca), 5 cor.; dela elevii seminarului „*Andreian*“, ou pălăria la masă, cor. 8.89; d-na *Ostavia Voileanu*, soție de as. cons. 1 palton și 1 păr. pantaloni, 3 veste, 1 roșuleț, 2 jachete, 1 păr. ghete, pălăru etc., firma comercială *Baumann*: corapi, mănuși etc. Mulțumind pentru prios, se roagă pentru asemenea daruri, în numele comitetului Reuniunii meseriașilor sibiieni: *Victor Tordășianu*, prezident.

Soldatul englez. Un ziar din *Londra* descrie ou deamănant felul soldatului englez din timpul de astăzi. Ofițerul englez nu prea poartă uniforma sa, ci îndată ce și-a isprăvit serviciul de zi, și-o schimbă ou hainele civile și dăvine un simplu cetățean, care face politică și participă la mișcările publice. Soldații de rând și subofițerii trebuie să poarte uniforma și afară de serviciu. Raporturile de avansare se deosebesc de cele obișnuite în alte țări. Bănăoară un sublocotenent eșune locotenent atunci, când un superior al său din același batalion a marit sau s'a depărtat. Astfel avansarea este foarte defrită: se poate întâmpla ca la o trapă un sublocotenent în 2—3 ani să eșungă căpitan, ear la altă trapă să eșungă același grad abea după 14—15 ani. Ofițerii primesc de obicei o creștere militară sistematică; uneori formarea ofițerilor se face deodată ou serviciul la trupe. În considerare că în Anglia nu există obligativitatea serviciului militar, e ușor de înțeles, că soldații au să fie mai bine plătiți. Un soldat englez de rând primește pe zi 1 shilling (1 coroană 20 fi.). Un sublocotenent are un salariu lunar de 200 cor., un locotenent 270, un căpitan 410 cor. în termin mediu. Uniforma ermaței este dintre cele mai variate atât ca formă, cât și culoare. La parade militare se pot vedea colorile cele mai bătuătoare la ochi.

Teatru.

Sămbătă se da „*Die Dollarprinzessin*“, operetă, *Duminecă* d. a. „*Die Damen des Regiments*“, comedie, sara „*Die geschiedene Frau*“, operetă.

Răscumpărări de felicitări

in favorul fundațiunii ziaristilor romani.

Precam s'a anunțat la timpul său, Epi- tropia „Fundațiunii pentru ajutorarea zia- riștilor români din Ungaria“ a adresat an- apel publicului mare, rugându-l să res- cumpere felicitările de sărbători și Anul nou în favorul acestei fundațiuni. Ca răs- puns la acest apel până astăzi și-au res- cumpărat felicitările:

I. Pe lista dlui Dr. Ioan Lupăș, pro- topop în Sălște:

Dr. Nic. Calefariu, medic și Dr. Nic. Petra, adv., câte 20 cor., Dr. Ioan Lupăș, prot., I. Puschilă, com., Ioan D. Bănan, com. Dum. N. Simian, com. și Ioan Banou, com., câte 5 cor., Nic. Comaniciu, notar, Valer Popovici, preot, Dr. Dum. Borcea, preot, Valer Miles, notar, Dr. Ioan Cupu, adv., Ioan Manta, preot, Aurel Desei, no- tar, Ioan Batace, notar, Const. Tipuriță, inv., Aurel Hașiegan, notar, Ioan Chiroș, notar, Ioan Popș, preot și Nic. Hăntiu, notar pens., cât. 2 cor., Emilian Stoica, Danil Stravou, Ioan Debrotă, Nic. Bem- bea, Ioan Chivariu, învățător, Ite Iosof, preot, Victor Pop, farmacist, Nic. Tăm- pănar, funcț., Vasile Dobrescu, Const. Cristiu, învățător, Ioan Stefiș, com., Vas- ile Petricăș, com., Iuliu Crișan, inv., Ioan Hanza, preot, D. Lăpădatu, dir. școl., I. Bars, econom și Ant. Gherman, inv., câte 1 cor. și Ioan Iacob, inv. cor. — 50. La un loc cor. 110.50.

II. Pe lista dlui Ioan Lenger, funcț. Banca de asig. Arad:

Dr. Gh. Crișan adv. și Ioan Lenger, funcț. câte 5 cor. Anast. Demianu, secre- tar 3 cor. Dr. Cornel Albu, adv. și Const. Bănu agronom câte 2 cor.; Dr. C. Luczay, Mihai Nicoraș, N. N., Adrian Lazar, Dr. I. Encéy și Ioan Meșan câte 1 cor. La un loc 23 cor.

III. Pe lista dlui Aurel Simțion șef contabil în Bozoviciu:

Dr. Sam. Viadone 10 cor. Marius Pă- culea, dir. de bancă; Aurel Simțion șef contabil, Ite Ruva, cassar de bancă, Pa- vel Mergea funcț. de bancă; Vas Bihou funcț. în penz. Dr. Petru Puican adv. și Ionel Moldovan, prim forestier câte 5 cor. Vas. Popoviciu, preot gr.-or. Mih. And- reiu, propr. și Nic. Bihou, preot câte 3 cor. și Danil Radivoieviciu 2 cor. La un loc 56 cor.

IV. Pe lista dlui Emil Pop, protopop gr.-cat. Uioara:

Emil Pop, protopop și Dr. Iuliu Mo- rar adv. câte 3 cor. Vas. Hosszu cand. de adv. 2 cor. Ioan Mureșan, Emil Gherman, Rom. Dimboru și Gh. Moldovan câte 1 cor. La un loc 12 cor.

V. Cu lista dlui Constantin Pop, re- dactorul „Revistei Economice“:

Parteniu Cosma, dir. „Albinei“, 10 cor. Dr. Octav. Russu, adv. 8 cor. Dr. Tib. Brediceanu, dir. fil. „Albina“, Brașov, Const. Pop, rev. „Albinei“, David Mohan, funcț. de bancă, Ioan Rebegea, cassarul „Albinei“, Nic. Banțis, funcț. de bancă, Iuliu Eneșou, funcț. de bancă; Iosif Lis- sai, șef contabil „Albinei“, și Ioan I. Lă- pădatu, dir. de bancă câte 5 cor. Ioan Vă- țășan, cont. „Albinei“, și Emil Pinciu, funcț. de bancă câte 4 cor. Aurel Esca, funcț. de bancă, Const. Georgescu funcț. de bancă, Anghel Bens, funcț. de banca, Dinu Săndeanu, funcț. de bancă și Dr. Lucian Borcia adv. câte 3 cor. Aur. Pop, funcț. de bancă, E. Vințelariu funcț. de bancă, Sof. Roșor, funcț. de bancă, Enea Hooman, funcț. de bancă, Octav. Neageș, cassar la „Lumina“, Nic. Ianeu insp. de bancă, Oct. Fulea cont. la „Lumina“, Nic. Sincor de Vist meșor în pens. și Dr. G. Proca secret. cons. câte 2 cor. Victor Tordășianu ref. cons. N. N. O. T. C. Tas- lăuanu secret. „Asociațiunii“ R. T. Geo- rgescu, funcț. de bancă, Victor Herman, funcț. de bancă și Iuliu Covrig archivar „Albina“ câte 1 cor. La un loc 108 cor. Suma totală încursă 309.50 cor.

Sibiul, la 3 Ian. n. 1913.

Epitropia fundațiunii ziaristilor. (Va urma).

Din public.†)

Mulțămite publice.

În urma apelului trimis dela parohia gr.-or. Voivodenii mici, tractul Făgărașului, fraților noștri din America, George Naneș și Nicolae Roșu, pentru contribuiri în scopul facerii unui pod la sfânta biserică, au binevoit a contribui următorii:

Din Voivodenii-mici, George D. Naneș, Nicolae G. Roșu, Maxim D. Naneș câte 5 dolari; George Tudor, Nicolae Androne

Ramba câte 2 dolari; George Șotoan, Nicolae Șotoan, George Tr. Ramba și Petru Cornea câte 1 dolar; și George Sp. Ramba 50 cenți. Din Voivodenii-mari, Ite Verche Bica 2 dolari; Avisslon Albu și Galaction Ther- heciu câte 1 dolar; Nicolae Toma și Ioan Buta câte 50 cenți.

Din Voila Alexandru Gabor și George Gabor câte 1 dolar; Danilă Gabor 50 cenți.

Din Becelean, Ioan G. Hozza 2 dolari; Haralampie Burseanu 50 cenți; Vichentie Zăganu, Mateiu Zăganu și Vasile Zăganu câte 25 cenți; Ioan Bodârnea 50 cenți.

Din Ludișor: Augustin Isru 1 dolar; Andreiu Zharie 30 cenți; Nicolae Fătu 50 cenți.

Din Viștea-inferioară, Nicolae D. Bor- zea 2 dolari; Alexandru G. Cârja și Vasile Lungu câte 1 dolar.

Din Dragus, Ioan Fogoroș și Vasile German câte 50 cenți; Dionisie Scurtu 25 cenți.

Din Alianța Ohio dela saloneri, Her- mann Müller și Aleose Velescu câte 50 cenți; Fred Unger 2 dolari.

Din Sâmbăta-inferioară, Victor Bertea și Dumitru Gavrilă câte 1 dolar; Vasile Popa 50 cenți; Ioan G. Stan și Vasile Talabă câte 25 cenți.

Din Dejani, Costache și Elena Caplea 1 dolar; George Caplea, Iordan Miloșan și Laurian mohodean câte 25 cenți.

Din Pojorta, Nicolae Leabu 50 cenți; Costandin I. Gazea 1 dolar.

Din Lise, Codrea Șerban 2 dolari; Spiridon Gavrilă 1 dolar.

Din Brezsa, Costandin Valou 1 dolar. Din Sooreiu, Nicolae S. Hampu și George Musoanu câte 1 dolar; Nicolae Pampu și Dionisie Hampu câte 50 cenți; Ioan Murarescu 25 cenți.

Din Mărgineni, Nicolae Lie și George Lie câte 50 cenți.

Din Luța, Vartolomeu Ludu 1 dolar; George Sinea 50 cenți.

Din Hozman, Ioan Țăresanu 1 dolar; Teodor Țăresnu 30 cenți.

Din Didid, Ioan Sasu 30 cenți. Din Bobohalma, Toader B'za, Ioan Stroia, Ioan Tinariu, Ioan Iosin și Simu Boian câte 25 cenți; Ioan Vulea și Pavel Popa câte 50 cenți; Vasile Vaida 10 cenți; Simion Socaci și Ioan Cuzicioiu câte 15 cenți.

În total s'au colectat 65 dolari și 50 cenți, cari prefăcându-se în banii noștri am primit suma de 318 cor. și 63 fil. Taturor credincioșilor, cari au contribuit în scopul facerii unui pod la sfânta biserică, viu și pe această cale a le aduce mulțumite, ru- gând pe bunul Dumnezeu ca contribuțiile ace- stea, depuse în favorul sfintei noastre bis., să le respălătească cu darurile sale cele bogate.

Voivodenii-mici, la 10 Noemvrie 1912

Gregoriu Chialda paroh gr.-or. român.

Biserica noastră ort. gr.-or de aici, fiind făcută din bărne în 1765 și fiind slabă, iar poporul fiind sărac și îngreunat cu multe sarcini, deci ne putând să presteze oheltuelile cu ed ficarea unei biserici nouă, ne-am luat refugiu la colecte benevole, și dela cei din America am primit prin Dumitru Husa din Deag suma de 300 co- roane, adunată dela următorii: Dumitru Husa 8 dol.; Toder Festeu 1 dol. Nicolae Festeu 1 dol. George H'ges 1 dol. Vasi- lica Stoica 1 dol. Visalon Marian 1 dol. Nicolae Coman 1 dol. Filon Coman 1 dol. Danilă Mantean 1 dol. toți din Deag. Ioan Suciu din Chinciuș 50 de cenți Nicolae Căndea din Chinciuș 1 dol. Dumitru Ba- lea Sălcud 50 cenți, Simion Sopteleș, Care, 50 cenți, Nicolae Balea Sălcud 50 cenți, Ioan Moldovan Sălcud 50 cenți, Toa- der Dan Sălcud 50 cenți, Ionuț Popa Sălcud 1 dol. Ioan Cioara Ernut 50 cenți, Toader Balea Sălcud 50 cenți, Zaharie Călin Șm'g 25 cenți, Costachi Caplea De- jeni 25 cenți, Nicolae Gligor Ucea de jos 50 cenți, Dumitru Gavrilă Sâmbăta in- ferioară 25 cenți, Ioan Gania Ucea de jos 25 cenți, Manta Vasile Vesăuș 25 cenți, Oaiț Treticiu Vesăuș 25 cenți, Simion Căndea din Bertan 15 cenți, Ioan Stancioiu Bertan 25 cenți, Vasile V. Păler Lissa 10 cenți, Moisă Șerban Lissa 10 cenți, Vasile Popa Lissa 10 cenți, Iosif Iarlie Sâmbăta inferioară 10 cenți, Codrean Șerban Lissa 50 cenți, Bucur Sava Șulumberg 25 cenți, Constantin Stroia Găbud 50 cenți, George Todoran Castelnic 50 cenți George Ghitura Dateș 25 cenți, Petru Buda Giulaș 50 cenți, Nicolae A. Cusuta Ucea 25 cenți, Pavel Șimaria Șandru Viștea de jos 50 cenți, Ioan Băieșan Retișdorf 25 cenți, Nicolae Moldovan Bertan 50 cenți, Ioan Devecian Ludos 1 dol. Popa Petru Bord 25 cenți, Voda Vasilica Bord 50 cenți, Popa Avram Serăosău 10 cenți, Dumitru Macrea Săcel 25 cenți, Ștefan Băoii Săcel 20 cenți,

Ite Oprean Poiana 25 cenți, Luca Mare Karna 25 cenți, Ana Popa Nicolae Sighi- șoara 25 cenți, Ioan Văju Săseușu 25 cenți, Ioan Gămbuț Săseuș 25 cenți, Ioan Ma- ora Săcel 25 cenți, Toma Lup Jibot 25 cenți, Moisă Popa Bord 30 cenți, Victor Bretean Adamuș 50 cenți, Nicolae Bretean Adamuș 25 cenți, Nicolae Stancioiu Poiana 25 cenți, Nicolae Dragomir Adamuș 50 cenți, Aron Todoran Jibot 25 cenți, Va- silie Drighiciu Dolosănmartin 25 cenți, George G. Bărsan Corbi 50 cenți, Macsim Opris Corbi 50 cenți, Ioan Irod Gejasa de sus 1 dol. Toader Oprean Gejasa de sus 50 cenți, Nicolae Oprean Gejasa de sus 25 cenți, Florea Radvaschi A. Madaș 60 cenți, Constantin Dălăluu Chitrileu 1 dol. Toader Hing Deag 2 dol. Nicolae Tat 50 cenți, Toader Luca 1 dol. 50 cenți, Nico- lae Festeu Deag 1 dol. Toader Festeu Deag 1 dol. Iosif H'ges Deag 1 dol. Sof- ron Micoș 50 cenți, Nicolae Iliu 1 dol. Corneliu Solomon 1 dol. Nicolae Ionescu 50 cenți, Cristea Velicioviciu 50 cenți, Alexandru Robotea 1 dol. Marian Toader Deag 15 cenți, Ioan Saș 50 cenți, Ioan Hileu 50 cenți, Iosif Samuilă și Paraschiva 25 cenți, Vasile Milea 50 cenți, Ioan Gă- diciu 1 dol. Toma Luca 25 cenți, Ioan Stroia 25 cenți, Ioan Tatar 50 cenți, Iosif Stroia 25 cenți, Ana Stroia 25 cenți, George Tolan 50 cenți, Ioan Băneș 50 cenți, Toma Urgoi 25 cenți, George Sima 50 cenți, George Gal 10 cenți, Ioan Balas 50 cenți, Ioan Sava 50 cenți, Toder Sava 50 cenți. — Taturor acestor donatori precum și junelui colectant li se exprimă mulță- mită și pe calea aceasta.

Deag, la 3 Decemvrie 1912

Iustin Teglariu paroh ort. gr.-or.

Nr. 623/1912. (418) 1—3

Concurs.

Pentru ocuparea postului de învățător la școala confesională din Radulești, tractul Dobra, se escrie concurs cu termen de 15 zile dela prima publicare în „Telegraful Român“.

Emolumentele:

- 1. Salar fundamental 1000 cor., din care 600 cor. dela popor, ear restul — și even- tualele cuincuenale — să va da dela stat pe baza documentelor învățătorului ales, fiind pus în vedere prin rescriptul ministerial Numărul 136061/1912
2. Locuință în edificiul școlai.
3. Lemne de încălzit (12 m. cub. din care se va încălzi și sala de învățământ).
Învățătorul ales este îndatorat a instrua și elevii de repetiție, apoi a instrua toți elevii în cântările bisericesti și a-i conduce la biserică.
Cererile de concurs să vor așterne sub- semnatului oficiu în termenul deschis.
Concurenții să se prezenteze în comună spre a face cunoștință cu poporul.
Dobra, la 18 Decemvrie 1912.
Oficiul protopresbiteral în conțelegere cu comitetul parohial

Iosif Morariu protopop.

Nr. 685/1912. (419) 1—3

Concurs.

Pentru întregirea postului de capelan cu drept de succesiune lângă parohul Vasile Dobre din Capalna încununțat prin ordianul consistorial Nr. 8205/1912 B. să publică con- curs cu termen de 30 de zile dela prima pu- licare în „Telegraful Român“.

Emolumentele sunt jumătate din veni- tele fasionate în coala B. pentru întregirea de stat.

Concurenții au să-și aștearnă cererile instruite conform normelor din vigoare, în termenul deschis, subsemnatului oficiu proto- presbiteral.

Sebeș, 8 Decemvrie, 1912.

Oficiul protopresbiteral în conțelegere cu comitetul parohial concernent.

Sergiu Medean protopresbiter.

Nr. 851/1912. (420) 1—3

Concurs.

Pentru întregirea posturilor învățătoresți numite mai jos se escrie concurs cu termen de 30 zile dela prima publicare în „Telegraful Român“.

- 1. Blăjeni Criș Grosuri. cu salariu de 1000 cor., din repartitie, cuartir în edificiul școlai și grădină.
2. Buceș, cu salar de 1000 cor., și a- decă 500 cor. din repartitie, 300 cor. din cassa bisericeii și 200 cor. ajutor din fondu- rile arhidiecezane, cuartir în edificiul școlai, grădină și lemne de foc.
3. Crăciunești cu salar de 1000 cor., și adecă 600 cor. din repartitie, iar restul de 400 cor. se va cere dela stat pe baza do- cumentelor învățătorului ales, cuartir și gră- dină în natură.

- 4. Hărțegani, cu salar de 1000 cor., și adecă 400 cor. din repartitie și 200 cor. a- ajutor dela consistor, cuartir și grădină în natură.
5. Mihăleni, cu salar de 1000 cor., și adecă 400 cor. din repartitie, 300 cor. din lada bisericeii, 300 cor. ajutor din fondurile arhidiecezane, cuartir în edificiul școlai și grădină. Concurenții, cari vor dovedi că s'au ocupat cu grădinăritul, sau că au praxă în ale pomăritului, vor fi preferiți și vor primi pentru îngrijirea școlai de pomărit tractuală, situată în fața edificiului de școala, anual 300 cor.

6. Stănița de jos și de sus, cu salar de 1000 cor., și adecă 600 cor. din repar- titie, iar restul de 400 cor. se va cere dela stat pe baza documentelor învățătorului ales, cuartir o odaie, iar diferința la locuința să va întregi în bani și relut de grădină 20 cor.

7. Zdrapți, cu salar de 1000 cor., și adecă 800 cor. din repartitie și 200 cor. din fondurile arhidiecezane, cuartir în edificiul școlai, grădină și lemne de foc.

Cei aleși sunt datori să instrueze elevii în religie și cântări, să-i conducă Dumineca și în zile de sărbătoare la biserică și a cânta cu ei.

La școala din Blăjeni Criș, alesul are să țină la utrenie strana.

Cvincvenalele să compută numai după un serviciu neîntrerupt de 5 ani la acestea școale.

Concurenții au să-și înainteze cererile instruite conform normelor din vigoare în ter- minul deschis subsemnatului oficiu protopres- biteral și în cât le stă în putință a se pre- zenta înaintea de alegere în vreo Duminecă ori sărbătoare la biserică pentru a cânta și a se face cunoșcuti poporului.

Brad, la 10 Decemvrie 1912.

Oficiul protopresbiteral în conțelegere cu comitetele parohiale concernente.

Vasile Damian protopresbiter.

Concurs.

Pentru ocuparea postului de învățător la școala noastră confesională din Pișchinți, protopopiatul Orăștiei, se publică concurs cu termen de 15 zile dela prima publicare în „Telegraful Român“.

Emolumentele:

- 1. Salar fundamental, până la primirea ajutorului de stat, 600 coroane incasati din repartitie.
2. Locuință în edificiul școlai.
3. Grădină în natură.
4. Doi stăngini de lemne.
5. Cuincuenalele se vor sočiti numai dela ocuparea definitivă a acestui post.
Învățătorul ales va fi dator a instrua pe e'evi în cântările bisericesti și a-i conduce la biserică.
Orice pretensiune ulterioară, ce nu se bazează pe acest concurs, nu va fi luată în considerare, ceea ce va trebui fiecare concurent a o aminti în cererea de concurs.
Cererile de concurs, cu actele legale se vor înainta în decursul celor 15 zile Oficiului protopresbiteral din Orăștie.
Concurenții sunt datori a se înfățișa po- porului în vre-o Duminecă sau sărbătoare.
Pișchinți, din ședința comitetului pa- rohial, ca scaun școlar, ținută în 21 Octomvrie (3 Noemvrie) 1912.
Octavian Bude președinte.
Toma Urișescu notar.
Nr. 705/1912. Vidi: (417) 2—3
Orăștie, 10 Decemvrie 1912.
Vasile Domșa protopresbiter.

(2) (413) 1—6

Cassa de păstrare (reuniune) în Sălște.

AVIZ.

„Cassa de păstrare (reuniune) în Sălște“ primește depuneri dela

Cor. 2000 cu 5%, iar dela „ 5000 cu 5 1/2 %.

→ Darea o plătește institutul. ←

(407) 6—10 Direcțiunea.

*) Pentru cele publicate în rubrica aceasta redacțiunea nu primește răspunderea.

◆ La 7 Expoziții publice cele dintâi premii ! ◆

Veritabil numai

Soșoni, Slippers
Galoși
de Petersburg.

Singurii contrahenți :
Messtorff Behn & Co.
Viena I. (416) 4-10

Mare ocaziune de Crăciun

la

Vasilie Ban,

mare magazin de ghete la „Cisma mare roșie“

strada Ocenei Nr. 7 SIBIIU strada Ocenei Nr. 7
cu prețuri ieftine.

Orice ghete cu prețuri de reclamă de Crăciun. Dela 30 Noemvrie 1912 până în 10 Ianuarie 1913.

Prețurile:

Ghete de copii Chevreaux și Box ori Kalv, Nr. 20-25	=	K 3-4
Ghete de copii " " " " " " 26-28	=	4-5
Ghete de copii " " " " " " 29-34	=	5-7
Ghete de băieți " " " " " " 35-39	=	7-9
Ghete jum. p. dame " " " " " " " "	=	4-14
Ghete inalte p. dame " " " " " " " "	=	8-14
Ghete de lucru p. bărbați, exec. dur. de Kalv ori wicks	=	7-
Ghete cu țug ori șirete p. bărbați în Chevreaux ori box	=	9-50
Ghete cu nasturi ori Ideal p. bărb. " " " "	=	10-
Ghete de ale lui Kobrak " " " " " " " "	=	14-
Ghete Oslaria " " " " " " " "	=	12-
Ghete americane " " " " " " " "	=	13-
Ghete veritabile americane, cu șirete ori nasturi	=	16-
Ghete de piele de Antilope p. bărb. în toate colorile	=	20-

Mare asortiment în
cisme pentru copii și bărbați.

Gamașe

dela 4, 5, 6, 7, 8 și 9 coroane.

Principiul meu e: câștig puțin — și învârtire mare!

În zile de sărbătoare și Duminicile am înainte de amezai până la 10 oare deschis. (410) 6-

Requisite de scris se pot procura dela **Librăria arhidiecezană**

Onorate Domnule!

Cunoscând multe lipsuri ale publicului românesc din provincie, deja din anul 1910 începând am deschis în Budapesta un

Birou de informații și Agentură românească.

Dau orice informații în orice cauză ce se ține de Budapesta. Dau informații relativ la petițiile înaintate la diferitele ministere și la alte oficii publice. Dau informații în chestii de licențe. Urgitez rezolvirea petițiilor. Vorbesc în persoană cu referentul cauzei și rog rezolvire favorabilă. Cu drag fi conduc prin Budapesta pe aceia, cari vin să vadă frumusețile orașului, ori au afaceri prin capitală.

Cumpăr pe bani gata

tot felul de galițe, ouă, miei, porci, oi, viței, vite mari, porci, lână piei, iepuri, — mai departe mere, pere, nuci, prune, miere de stup, ceară, fasole, cartofi, ciuperci, varză, vin, rachiu, fân, mohor, lemne; păduri, moșii.

Dacă îmi trimiteți adresa

bucuros Vă trimit în fieștecare săptămână un „Avis săptămânal“ despre prețurile diferitelor mărfuri din Budapesta.

Exoperez

dela băncile cele mari din Budapesta împrumuturi pe amortizare cu procente mici.

Vă fac atent

că în interesul DV. este, dacă în orice cauză Vă adresați mie. Dacă veniți la Budapesta, să veniți la mine, căci eu Vă recomand advocați buni, medici vestiți. Vă conduc pe la fabrici să Vă alegeți mașine motoare, mori, ferestreie, pompe, automobile etc. Grijeșc ca să nu fiți înșelați. Fiind de față, ca martore la facerea contractului, nu las ca contractul să conțină altceva decât aceia, ce am hotărât și cum am tocmii.

Zilnic primesc plângeri dela țărani români, cari cumpărând mașini prin agenți străini, au fost înșelați iscălinind contracte a căror conținut nu l-au cunoscut neștiind țărani români ungurește.

Planul meu este ca, conducând pe românul nostru la fabrici și nu la agenții de mașine, drept din mâna primă să-și cumpere cele trebuincioase, și să-l scutesc de șarlataniile agenților și să-l scap de procese. — Vă ofer serviciul meu cinstit și românesc pentru o taxă mică. Pentru răspuns alăturați o marcă postală.

(328) 8-10

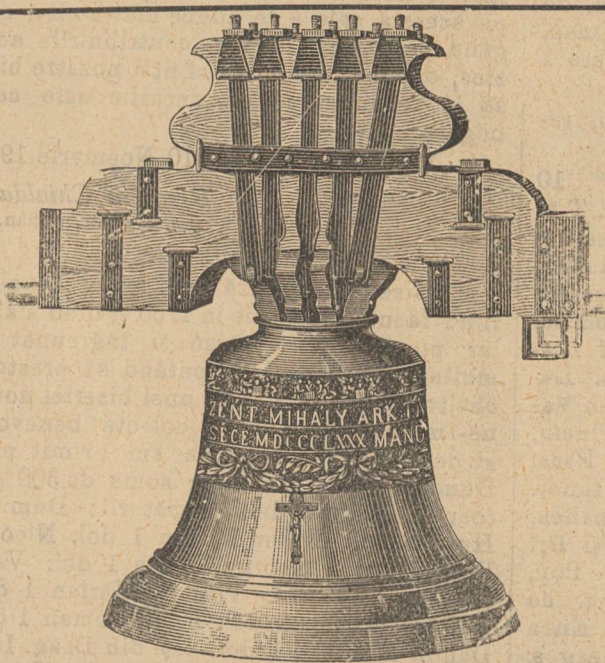
Cu stimă:

L. OLARIU, Budapesta, II., Tölgyfa-u. 16. II. 8.
în Buda, lângă podul „Margithid“.

Prima și cea mai veche întreprindere pentru vărsare de
campane (clopote) din Ardeal

Mihail Manchen

fabrică pentru vărsat clopote și scaune de clopote din fier bătut.
Iniințată la anul 1822. Sighișoara, piața de sus Nr. 47.

o firmă ce există dela anul 1822 și se bucură de bun renume, se recomandă tuturor comunelor bisericesti a lifera și repara clopote de toată mărimea cu coroană de stejar, ori de fier legat, cum și clopote cu sunet armonic. Face și scaune de clopote din fier bătut pentru unul sau și mai multe clopote cu prețurile cele mai convenabile. Comandele se efectuează și în depărtare. Clopote mai mici se află gata în tot timpul. Solvirea se va primi și în rate.

(104) 24-24

REVERENZII!

Premiat :

Expoziția internațională de modă, Paris 1911: Grand Prix și m. de aur.

La „Croitoria Universală“ I. PETRASCU

Sibiu, strada Cisnădiei 30. — Telefon Nr. 172.

Bogat asortată cu cele mai bune și fine stoffe se primesc și execută

Reverenzi pentru on. preoți

în cele mai bune condițiuni. — Croială modernă. — Serviciu solid și grabnic. — Pentru lucru se garantează. — Prețuri moderate. (472) 20-

Sprijiniți industria română.

Premiat :

Expoziția universală din Roma 1911: Grand premiu și med. de aur.